

MÓRA FERENC MÚZEUM

TUDOMÁNYOS BESZÁMOLÓ ÉS TERV

2018-2019

Szeged, 2019

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

TUDOMÁNYOS BESZÁMOLÓ 2018

A Móra Ferenc Múzeum tudományos munkatársai a 2018-as esztendőben is széleskörű tudományos munkát végeztek. Tevékenységüket két részre oszthatjuk: tudományos kutatási-publikálási, valamint ismeretterjesztési területre.

1. Tudományos kutatás és publikáció, gyűjteményi tevékenység

1.1 Kutatás, publikálás, oktatás

A múzeumi tudományos munkatársak főként szegedi és Csongrád megyei vonatkozású kutatási területeiken publikáltak, tartottak szakmai előadásokat magyar és angol nyelven egyaránt az egész év folyamán. Emellett helyi, regionális és országos hatókörű konferenciák szervezésében, megvalósításában is részt vettek, erősítve ezzel az intézmény tudományos szakmai kapcsolatrendszerének működését.

A múzeum tudományos teljesítménye tekintetében fontos a doktori fokozat megszerzéséért folytatott munka: egy fő szerezte meg 2018-ban a doktori címet, hét kolléga pedig folytatta tanulmányait a hazai doktori iskolák valamelyikében.

A tudományos munkatársaik közül többen is folytatnak oktatói tevékenységet a felsőoktatásban, főként a Szegedi Tudományegyetem különböző tanszékein magyar és angol nyelven egyaránt, emellett részt vesznek szakdolgozatok opponensi véleményezésében.

A múzeum tudományos tevékenységének transzparenciáját szolgálja, hogy 2018-tól kezdve a múzeumi tudományos munkatársaknak publikációikat, előadásait fel kell tüntetniük és rendszeresen frissíteniük kell a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) internetes felületén. Mára a múzeum tudományos dolgozói megtalálhatóak ezen a fokmérő jellegű tudományos transzparencia felületen, így tudományos teljesítményük akadálymentesen ellenőrizhető, áttekinthető.

Fontos múzeumi feladatnak és egyben kultúrmisszónak tekintjük, hogy immár évek óta kiadjuk a Határtalan Régészet című régészeti magazint, illetve a Veritatis Imago tudományos-kulturális online lapot és A Móra Ferenc Múzeum Évkönyvét.

A Móra Ferenc Múzeum minden évben megszervezi a Múzeumi Kutatások Csongrád megyében című tudományos rendezvényt; 2018-ban a háromnapos konferencián több mint ötven előadást hangzott el. Tavaly is megjelentettük a múzeumi évkönyvet, amely szintén az intézmény tudományos erejét növeli.

A 2018-as múzeumi publikációk, előadások listáját a vezetői összefoglaló végén közöljük.

1.2. Digitalizálás

Komoly mértékben haladtak előre a digitalizálási munkálatok; 2018-ban megtörtént a több mint harmincezer darabos Enyedi-fotóhagyaték digitalizálása. A Móra Ferenc Múzeum fontos célkitűzése, hogy ez az aktív digitalizálási munka tovább folytatódjon, így 2018-ban intézményünk csatlakozott az országos MuseuMap digitális gyűjteményi adatbázishoz. Emellett pályázati támogatás felhasználásával célunk egy új, modern, minden szakmai

elvárásnak megfelelő integrált gyűjteménykezelő rendszerre való áttérés, melynek előkészítését megkezdték a kollégák 2018-ban.

1.3. Pályázati források

A régészeti feltárások közül többre pályázati forrásoknak köszönhetően (pl.: OTKA, NKA) került sor, ezek főként Szeged múltjának megismerését segítették. Szintén pályázati forrásból tervezzük a korábban említett integrált gyűjteménykezelő rendszer megújítását (áttérés a Qulto rendszerre), valamint egy IPA pályázatnak köszönhetően végzik a néprajzos tudományos munkatársak a szegedi nagytáj építészeti emlékeinek gyűjtését.

1.4. Gyűjteményi tevékenység

A gyűjteményi feladatok tekintetében elmondható, hogy a 2018-as évet főként a revízió munkája határozta meg. A Helytörténeti és Irodalomtörténeti Osztályon egy új, virtuális gyűjtemény is létrejött: az önéletírás-oral history gyűjtemény célja, hogy írásban, hanganyagban vagy videós anyagban tároljuk az interjúalanyok által elmondott életút történeteket – főként Szeged és Csongrád megye vonatkozásában.

2. KIÁLLÍTÁSI ÉS ISMERETTERJESZTŐ TEVÉKENYSÉG

2.1. Kiállítás-rendezés

A tudományos munkatársak 2018-ban különböző kiállítások szakmai munkájában vettek részt: tudományos koncepciókat, forgatókönyveket készítettek, valamint a megvalósításban is közreműködtek. Ezen kiállítások legtöbbször a Móra Ferenc Múzeumban és kiállítóhelyein került megrendezésre, de más szegedi, Csongrád megyei helyszíneken is rendeztek tárlatokat, valamint a múzeum vándorkiállításainak működtetésében is közreműködtek. 2019 tekintetében megkezdték több kiállítási koncepció előkészítését, kiállítási forgatókönyv megírását.

2.2. Ismeretterjesztés

A tudományos munkatársak 2018-ban rendszeresen tartottak ismeretterjesztő előadásokat Szegeden és Csongrád megye területén. Ezek többségét iskoláskorú gyermekeknek szóló előadások jelentették, de felnőtteknek szóló előadásokat is tartottak a kollégák városi, megyei és regionális szinten egyaránt. A régészeti ásatások esetében pedig bejárásokat is vezettek az érdeklődők számára. A tudományos kollégák közül többen is részt vettek az intézmény szervezett múzeumpedagógiai tevékenységében, melynek köszönhetően erősödött a kapcsolat a tudományos és a közönségkapcsolati tevékenység között.

TUDOMÁNYOS TERV 2019

A 2019-es esztendőben a tudományos munkatársak alapvetően eddigi kutatásaikat kívánják folytatni és szélesíteni további publikációk megjelentetésével, szakmai előadások megtartásával.

Folytatják a gyűjtemények gyarapítását, valamint több tudományos konferencia szervezését is tervezik a kollégák Szeged város 300 éves évfordulója kapcsán.

Újabb pályázati források keresése is fontos cél, mely nagyban segíthet a gyűjteménygyarapításban, a digitalizációs és további szakmai munkák megvalósításában. Több tudományos munkatárs célja a PhD tanulmányok folytatása, illetve doktori védések lefolytatása.

A Szeged 300 háromrészes konferenciasorozat mellett ősszel idén is megrendezzük a Múzeumi Kutatások Csongrád megyében tudományos rendezvényt, s 2019-ben is kiadjuk a Határtalan Régészet magazint, a Veritatis Imago tudományos-muzeológiai elektronikus folyóiratot és A Móra Ferenc Múzeum Évkönyvét – e felületek a múzeum tudományos munkatársainak a publikációs tevékenységét is segítik.

Az egyes munkatársak tervei alább olvashatóak, ezek alapján bontakozik ki a teljes múzeumi tudományos tevékenység, melyet 2019-re tervezünk.

PUBLIKÁCIÓK, ELŐADÁSOK 2018

Összesített lista

- Bárkányi Ildikó (szerk.): A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve 2018 (Új folyam 5). (Társszerkesztő: F. Lajkó Orsolya)
- Bárkányi Ildikó: A szegedi nagytáj fogalma. Traditional Architecture from a New Perspective. Zenta, május 30.
- Bárkányi Ildikó: A tápéi viselet. Kiss Áron Magyar Gyermekjáték Társaság székháza. Budapest, február 24.
- Bárkányi Ildikó: A szegedi papucs története. XXV. Summer Fest, Nemzetközi Folklórfesztivál és Népművészeti Vásár. Százhalombatta, augusztus 17.
- Bárkányi Ildikó: Épületfelmérések a szegedi nagytájon. Tervár példája. Néprajzkutatók III. Makói Találkozója, szeptember 6.
- Bárkányi Ildikó: Kiszombor építészeti emlékei. Az IPA HUSRB Traditional Architecture from a New Perspective program keretében végzett felmérés eredményei. MUKUCSOM, december 5.
- Benedek András – Szalontai Csaba: Az avar férfi, aki az övéen hordta a bizánci császár portréját. In: Határtalan Régészet. Az avar kagán kincstára. (sajtó alatt)
- Benedek András: Bronzkori és Árpád-kori település előkerülése Dóc határában. Dóc. A helyi Önkormányzat lapja. (sajtó alatt)
- Benedek András: Makó 254. lelőhely (Makó, Ipari Park 1.)(sajtó alatt, megjelenés helye MFME)
- Benedek András: Nagylak 5. lelőhely (Nagylak, Balatán II-III.) (sajtó alatt, megjelenés helye MFME)
- Benedek András: Szeged 397. lelőhely (Szeged, Cédrusliget) (sajtó alatt, megjelenés helye MFME)
- Czukur Péter: Comparative Microregional Research In Bronze Age Hungary: Introduction To Session. Előadó(k)/Szerző(k): Czukur, Peter (Móra Ferenc Múzeum, Szeged; Eötvös Loránd University, Institute of Archaeological Sciences, Budapest) - Bodnár, Csaba (Eötvös Loránd University, Institute of Archaeological Sciences, Budapest; Museum of Fine Arts, Department of Classi- EAA ABSTRACT BOOK 2018 613 cal Antiquites, Budapest) - Fejér, Eszter (Freie Universität Berlin, Institut für Prähistorische Archäologie) - Polányi, Tamás (Northwestern University, Department of Anthropology, Evanston; Archaeologist and Project Manager SWCA Environmental Consultants), 24rd European Association of Archaeologists Annual Meeting. Barcelona, 2018. szeptember 5 - 8.
- Czukur Péter: Population Size, Agro-Production, And Collapse In Three Tell Sites From The Carpathian Basin. Előadó(k)/Szerző(k): Duffy, Paul Regis (University of Toronto) - Czukur, Peter (Móra Ferenc Múzeum, Szeged; Eötvös Loránd University, Institute of

Archaeological Sciences, Budapest), 24rd European Association of Archaeologists Annual Meeting. Barcelona, 2018. szeptember 5 - 8.

Czukor Péter: Social Space In The Context: Mapping The Interaction Zones In The Landscapes. Exemplification Of Late Bronze Age Fortification From Hungary. Előadó(k)/Szerző(k): Czukor, Peter (Móra Ferenc Múzeum, Szeged; Eötvös Loránd University, Institute of Archaeological Sciences, Budapest), 24rd European Association of Archaeologists Annual Meeting. Barcelona, 2018. szeptember 5 - 8.

Czukor Péter: The Late Bronze Age pottery from Csanadpalota: Csorva - Proto-Gava - Cruceni- Belegis? Előadó(k)/Szerző(k): Dr. Vajk Szeverenyi (Debrecen), Anna Priskin (Debrecen), Peter Czukor (Szeged). Local Traditions, Culture, Contact or Migration? The Pottery-Belegis-Gava Type as a Chronological and Cultural Marker in Southeast Europe. During the Late Bronze Age. Timisoara. 8th -11th October 2018.

Czukor Péter: Using multiple space and time scales to understand the divergence of prehistoric social trajectories in the Carpathian Basin. Előadó(k)/Szerző(k): Duffy, Paul Regis (University of Toronto) - Czukor, Peter (Móra Ferenc Múzeum, Szeged; Eötvös Loránd University, Institute of Archaeological Sciences, Budapest), Society for American Archaeology 83rd Annual Meeting. Washington Marriott Wardman Park, Washington, DC. Április 11-15, 2018.

Czukor, Péter ; Bede Ádám ; Csathó, András István: Landscape historical and botanical investigations on the Fekete-halom kurgan near Makó, Hungary. In: Molnár, V Attila; Sonkoly, Judit; Takács, Attila (szerk.) XII. Aktuális Flóra- és Vegetációkutatás a Kárpát-medencében. Program és összefoglalók : 12th International Conference Advances in research on the flora and vegetation of the Carpatho - Pannonian region. Programme and Abstracts. Debrecen, Magyarország : Debreceni Egyetem TTK Növénytani Tanszék, (2018) p. 55

Czukor, Péter ; Bede Ádám ; Sümegei, Pál ; Csathó, András István: Botanical and landscape archaeological surveys on the Török-halom kurgan in Kétegyháza, Hungary. In: Molnár, V Attila; Sonkoly, Judit; Takács, Attila (szerk.) XII. Aktuális Flóra- és Vegetációkutatás a Kárpát-medencében. Program és összefoglalók : 12th International Conference Advances in research on the flora and vegetation of the Carpatho - Pannonian region. Programme and Abstracts. Debrecen, Magyarország : Debreceni Egyetem TTK Növénytani Tanszék, (2018) p. 54

Czukor Péter – Bede Ádám, : A kétegyházi kurgánmező roncsolt halmainak helyreállítási javaslata: Reconstruction proposal for damaged mounds of the kurgan field near Kétegyháza, Hungary. CRISICUM: A KÖRÖS - MAROS NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG IDŐSZAKI KIADVÁNYA 10 pp. 7-30. , 24 p. (2018)

Czukor, Péter ; V. Szabó Gábor: Egy remek lábvértés dél-alföldi hérosz nyomában. Egy Szeged határában előkerült késő bronzkori lábvért története. In: HATÁRTALAN RÉGÉSZET III : 2 pp. 56-59. Paper: ISSN 2416-3074 , 4 p. (2018)

- Dobó Bernadett: Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében tudományos felolvasó ülés (előadás: 2018. 12.03.) Föld és Ég. Egy középkori zománcozott, aranyozott ereklyetartó restaurálása.
- Fodor Ferenc: Szárazmalmok, olajsütők a Kiskunságban 1. In: Csólyospálosi Hírek, 2018. február, 7.p.
- Fodor Ferenc: Szárazmalmok, olajsütők a Kiskunságban 2. In: Csólyospálosi hírek, 2018. március, 5.p.
- Glässeré Nagyillés Anikó: "Új utak Isten országa felé": Az Actio Catholica társadalomformáló törekvése Magyarországon p. 19 (2018)
- Glässeré Nagyillés Anikó: "Taking on a visit to the Lord Jesus...": Eucharistic Education of Children in the Heart Brigade In: Barna, Gábor; Gyöngyössi, Orsolya (szerk.) Religion, Culture, Society 4 : Yearbook of the MTA-SZTE Research Group for the Study of Religious Culture Szeged, Magyarország * : MTA-SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport, (2017) pp. 201-209. , 9 p.
- Glässeré Nagyillés Anikó: Betegség és halál a szívgárdában. A MÓRA FERENC MÚZEUM ÉVKÖNYVE (2014-) 4 pp. 327-335. , 8 p. (2018).
- Glässeré Nagyillés Anikó: Hagyományos polgári női szerepek válsága a Nagy Háborúban.: Modern válaszok Pataky Sándorné „Nehéz sors” című visszaemlékezésének tükrében. In: Glässer, Norbert; Mód, László (szerk.) A Nagy Háború hatása a mindennapok kultúrájának változására Szeged, Magyarország * : SZTE BTK Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék, MTA-SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport, (2018) pp. 431-443. , 12 p.
- Glässeré Nagyillés Anikó: Jézus Szíve oltalma alatt VERITATIS IMAGO: TUDOMÁNYOS, MUZEOLÓGIAI, KULTURÁLIS FOLYÓIRAT 2018 : 2 pp. 33-41. , 9 p. (2018)
- Glässeré Nagyillés Anikó: Második család és szociális háló: A Szívgárda szerepei az 1930-as, 1940-es években In: Barna, Gábor; Kiss, Endre (szerk.) Családtörténet, családvédelem, vallás : A család egykor és ma 4. Szeged, Magyarország : MTA-SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport, (2018) pp. 102-112. , 10 p.
- Glässeré, Nagyillés Anikó (szerk.); Barna Gábor (szerk.): A család egykor és ma 5 (2018)
- Haraszi László – Bede Ádám: Avar kori sírok Mindszent-Szegvári út, Szőlő-part lelőhelyen (MFM évkönyv 2018. megjelenés alatt)
- Haraszi László: „Láthatatlan és látható örökségünk” – Műemléki világnap a Csongrád megyei kormányhivatalban – A konferenciára összeállított kiállításra poszter készítése Hódmezővásárhely – Aranyági halom feltárása címmel.
- Haraszi László: „Láthatatlan és látható örökségünk” – Műemléki világnap a Csongrád megyei kormányhivatalban (2018. április 18.) - (Haraszi László (régész, Móra Ferenc Múzeum): Körárkos szarmata temető Hódmezővásárhely határába)
- Haraszi László: MUKUCSOM (2018) előadás (2018. december 03.) - (Haraszi László (régész, Móra Ferenc Múzeum): Nagylak Akác-sor lelőhely feltárása)

- Haraszti László: SZTE Régészeti tanszék konferenciáján (2018. május 29.) - (Haraszti László: Övcsüngős viseleti elemek az aranyági szarmata temetőben)
- Haraszti László: Nagylak 13. lelőhely (Nagylak, Akácós sor.) (sajtó alatt, megjelenés helye MFMÉ 2018)
- Haraszti László: Hódmezővásárhely 529. lelőhely (Hódmezővásárhely, Aranyági halom.) (sajtó alatt, megjelenés helye MFMÉ 2018)
- Haraszti László: Nagylak Akácós-sor lelőhely feltárása - In: Hegedűs, Anita; Medgyesi, Konstantin (szerk.). Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében 2018. : Program- és absztraktkötet. Szeged, Magyarország : Móra Ferenc Múzeum, (2018) p. 21
- Hegedűs Anita (szerk.); Medgyesi, Konstantin (szerk.). Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében 2018.: Program- és absztraktkötet. Szeged, Magyarország : Móra Ferenc Múzeum (2018) , 59 p. ISBN: 9789639804593
- Hegedűs Anita: A közösségi és kulturális tanulás helyzete a kisteleki járásban a LeaRn index mutatói és interjú vizsgálatok alapján. In: Magyar, Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete (szerk.). Oktatás, gazdaság, társadalom : HuCER 2018 Absztraktkötet. Budapest, Magyarország : Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete, Hungarian Educational Research Association (HERA), (2018) pp. 76-76. , 1 p.
- Hegedűs Anita: Felsőoktatás a múzeumban: Külföldi hallgatók egyetemi kurzusainak módszertani lehetőségei. In: Hegedűs, Anita; Medgyesi, Konstantin (szerk.). Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében 2018. : Program- és absztraktkötet. Szeged, Magyarország : Móra Ferenc Múzeum, (2018) p. 22
- Hegedűs Anita: Múzeumok a felsőoktatás szolgálatában: Hogyan találhat egymásra a tudományos írás módszertana és Munkácsy Mihály? (2018). VII. Országos és III. Nemzetközi Múzeumandragógiai Konferencia. Érték és attraktivitás a kulturális örökségközvetítésben. Felelős felnőttek: a múzeumi közösségfejlesztés új útjai, 2018. május 7-8., Katona József Múzeum, Kecskemét, Megjelenés: Magyarország,
- Hegedűs Anita: Múzeumok a felsőoktatás szolgálatában: Hogyan találhat egymásra a tudományos tanulmányírás módszertana és Munkácsy Mihály? In: Kriston-Vízi, József (szerk.). MÚZEUMI ÖRÖKSÉG-KÖZÖSSÉG. MÚZEUMANDRAGÓGIAI TANULMÁNYOK, ESSZÉK MAGYAR ÉS NEMZETKÖZI NÉZŐPONTBÓL. Budapest-Kecskemét, Magyarország : Kecskeméti Katona József Múzeum, Pulszky Társaság, Magyar Múzeumi Egyesület múzeumandragógiai tagozata, (2018) pp. 354-366. , 13 p.
- Keresztes Noémi Ninetta – Kiss P. Attila: "Harci ingem ki hasítja? Ki háborítja álmom?", avagy léteztek gepida és langobard fegyveres nők a Kárpát-medencében? MFMÉ 2017 (2018) 41-67.
- Keresztes Noémi Ninetta – Litauszki Zoltán: „Ezért a pár csontért és rozsdás vacakért mi értelme turkálni itt?”, avagy birituális szkíta temető feltárása Szőregen. MuKuCsom 2018
- Keresztes Noémi Ninetta: A szépség ára: a testmódosítás régészeti nyomai. Határtalan Régészet III. évf. 3. szám – 2018. 50-54.

- Keresztes Noémi Ninetta: Fél lábbal a sírban. Mit csinál a régész igazából? MNL CSML Szeged, vendégelőadó.
- Keresztes Noémi Ninetta: Langobard fegyveresek és fegyveres sírok a Kárpát-medencében. SZTE BTK Régészeti Tanszék, vendégelőadó.
- Keresztes Noémi Ninetta: Tüvel, tuskével, kagylóval. Ősi tetoválóeszközök és technikák. Határtalan Régészet III. évf. 3. szám – 2018. 5-8.
- Kovács-Krassói Anikó – Medgyesi, Konstantin – Vészits, Andrea: A titok formái: egy nap, két levél - Adalékok Móra Ferenc és Kalmár Ilona titkos és hivatalos üzenetváltásához. In: A MÓRA FERENC MÚZEUM ÉVKÖNYVE (2014-) Új folyam : 4. pp. 273-286. , 14 p. (2018)
- Kovács-Krassói Anikó – Medgyesi, Konstantin: Móra Ferenc múzeumigazgatói karakterisztikájához: Egy Somogyi Szilveszter polgármesterhez írott levél értelmezése. VERITATIS IMAGO: TUDOMÁNYOS, MUZEOLÓGIAI, KULTURÁLIS FOLYÓIRAT 2018 : 1 pp. 25-33. , 9 p. (2018)
- Kovács-Krassói Anikó: Fórumban a Forum Hungaricum. In: Hegedűs Anita, Medgyesi Konstantin (szerk.): Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében, 2018. december 4. pp. 27-27., 1.p.
- Lajkó Orsolya: Cserepén ismerem minemű fazék volt... c. előadás - Mezőtúri fazekas találkozó. Turi Fazekas Múzeum, Mezőtúr, 2018. október. 16.
- Lajkó Orsolya: Középkori falmaradvány a szedi dóm alatt. c. előadás – „Láthatatlan és látható örökségünk” Műemléki Világnap a Csongrád Megyei Kormányhivatalban. CSMKH, Szeged, 2018. április 18.
- Lajkó Orsolya: Terra nullius. Kerámiakutatás a néprajzi-régészeti korszak határán. c. előadás - 60 éves Bárkányi Ildikó köszöntésére rendezett konferencia. Szeged, SZAB székház, 2018. december 14.
- Litauszki Zoltán – Keresztes Noémi Ninetta: Mindenkinek vannak titkai. Híres tetováltak a múltból. Határtalan Régészet – Archeológiai Magazin III. évfolyam 3. szám – 2018. 61-64.
- Litauszki Zoltán: „Minek nevezzetek?” Egy gyakori tárgytypus középkori temetőinkből és kincsleteinkből (Adatok a középkori pecsétgyűrűk kutatásához). A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve 2017 (Új folyam 4 – 2018) 69-80.
- Litauszki Zoltán: Egy 15-16. századi pecsétnyomó Végegyháza határából. In: Mozaikok Orosháza és vidéke múltjából 19. Fémek a földből I. (2018) 113-114.
- Medgyesi Konstantin: A helyi demokrácia erőpróbája: a makói Pfeiffer-botrány - válság és megbélyegzés. BETEKINTŐ 2018 : 3. pp. 17-29. , 13 p. (2018)
- Medgyesi Konstantin: A kádári hétköznapi világ Enyedi Zoltán fotóhagyatékában. In: Hegedűs, Anita; Medgyesi, Konstantin (szerk.). Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében 2018. : Program- és absztraktkötet. Szeged, Magyarország : Móra Ferenc Múzeum, (2018) p. 29

- Medgyesi Konstantin: A kisvárosi demokrata ideáltípusa: Könyves-Kolonics József jogász, városvezető és publicista (2018). In: Maroskult. A Szirbik Miklós Egyesület hivatalos blogja., Elérhető: <https://maroskult.wordpress.com/2018/02/19/a-kisvarosi-demokrata-idealtipusa-konyves-kolonics-jozsef-jogasz-varosvezeto-es-publicista/>, Megjelenés: Magyarország,
- Medgyesi Konstantin: A múzeum, mint jó hely: Munkácsytól a dinóig (2018). Művészeti Találkozó - Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark, 2018. július 5-7., Megjelenés: Magyarország,
- Medgyesi Konstantin: Diszkurzív csomópontok a koalíciós évek demokrácia-diskurzusaiban. MAKÓI JÓZSEF ATTILA MÚZEUM ÉVKÖNYVE 2. pp. 186-213. , 45 p. (2018)
- Medgyesi Konstantin: Szemelvények egy szenvedélyes flört történetéből: Móra és a politikai küzdőtér. VERITATIS IMAGO: TUDOMÁNYOS, MUZEOLÓGIAI, KULTURÁLIS FOLYÓIRAT 2018 : 1 pp. 8-18. , 11 p. (2018)
- Molnár Csilla: A szegedi vár déli kaputornya (Körkép a szegedi vár várfalait érintő feltárásokról) előadás. Műemléki Világnap a Csongrád Megyei Kormányhivatalban. CSMKH, Szeged, 2018. április 18.
- Molnár Csilla: A szegedi vár déli kaputornya előadás. Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat éves testületi ülése. Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest, 2018. május 22.
- Molnár Csilla – Fogas Ottó: Vár a város alatt. In: Határtalan Régészet III/4. 49-53.
- Szilágyi Kata: Pattintható könyversanyagok terepi kutatása a Kelet-Mecsek területén. Magyar Régészet Online magazin 2018 nyár 1-9.
- Szilágyi Kata: Where were the potential sources of lithic raw material? A pilot study on Late Neolithic stone collecting activities in Mecsek Mountain. 24th Annual Meeting of Association of European Archaeologist, Barcelona, Spain, 6. September 2018.
- Szilágyi, Kata: Alsónyék-Bátaszék – The chipped stone tools procurement and production activity of the late neolithic Lengyel culture in South-Transdanubia. Kiel, Németország, Colloquium 2018. július 10.
- Szilágyi, Kata: Deviant or trendsetter? How to interpret the surprising homogeneity of grave goods in Late Neolithic burials. in press (Archeovest VI – In Marian Gumă (1951–1998). Interdisciplinariate în Archeologie și Istorie, Asoia ția Archeovest, Timișoara, JATEPress Kiadó, Szeged, 2018. in press
- Szilágyi, Kata: Lithic raw material procurement in the Late Neolithic Southern-Transdanubian region: a case study from Alsónyék–Bátaszék site. in press (Archaeologia Polona 2018)
- Szilágyi, Kata: The field survey of knappable raw materials in the Eastern-Mecsek area. Hungarian Archaeology E-Journal 2018 Summer, 1-9.
- Szilágyi, Kata: The lithic procurement and production activity in the Late Neolithic period in southwestern part of Hungary. A case study from the site of Alsónyék–Bátaszék. 24th Annual Meeting of Association of European Archaeologist, Barcelona, Spain, 7. September 2018.

- Szilágyi, Kata: The role of chipped stone artefacts in the Late Neolithic burial practice at Alsónyék (Hungary). in press (British Archaeological Report 2018)
- Szilvia Guba, Szilvia Fábán, Nicklas Larsson, Szabolcs Czifra, Roderick B. Salisbury, Kata Szilágyi: The Ipoly river as border or channel of communication? Case study/new results of the ISzAP- project (NE-Hungary). 24th Annual Meeting of Association of European Archaeologist, Barcelona, Spain, 7. September 2018.
- Sztankovánszki T.–Osváth Zs.–Fórizs I.–Szabó M.–Bajnóczi B.: Dombóvár-Gólyavár késő középkori és kora újkori üvegleletei I. Castrum Dombo 2014-2018. A dombói vár régészeti kutatásának első öt éve. (Budapest, MTA-BTK, 2018. szeptember 26.).
- Sztankovánszki T.–Osváth Zs.–Fórizs I.–Szabó M.–Bajnóczi B.: Dombóvár-Gólyavár késő középkori és kora újkori üvegleletei I. Castrum Dombo 2014-2018. A dombói vár régészeti kutatásának első öt éve. Absztraktkötet 2018. 21-22.
- Sztankovánszki Tibor: A Makó-igási járandói szarmata telep szerkezete és épületei. MFMÉ–Új folyam 4. (2017) 2018, 103-120.
- Sztankovánszki Tibor: Makó-Dáli ugar szarmata temetőrészlet elemzése. A szegedi Régészeti Tanszék tehetséggondozásának elmúlt évtizedei. (Szeged, SZTE-BTK, 2018. május 30.)
- Tóth István: A magyar kir. 2.sz. (gyulai) honvéd gyalogezred hadifogoly katonái visszaemlékezései. Meritum Egyesület Szeged, Meritum Könyvek 1. 2018. 420.o. ISBN 978-615-00-2004-4
- Tóth István: A Móra Ferenc Múzeum I. világháborús anyagainak története In. Egy makói históriás - Tanulmányok a 70 éves Halmágyi Pál születésnapjára. Makó, 2018.
- Tóth István: Front és háttér a szegedi K. u. K. 46.-osok kapcsán. Hivatalos propaganda és a privát szféra. In.: A Nagy Háború hatása a mindennapok kultúrájának változására (szerk.: Glässer Norbert-Mód László), Szeged, 2018. 249-257.o.
- Tóth István: Szeberényi Lajos Zsigmond főesperes és a szlovák nyelv használata. In.:A Makói József Attila Múzeum Évkönyve II.2018. 128-145.o.
- Tóth István: Szlovákok a megmaradás és a beolvadás válaszfútján. Az alföldi szlovákság története a két világháború között. Bálint Sándor Szellemi Örökségéért Alapítvány, 2018. 330.o. ISBN 978-615-80781-2-2
- Ujszászi Róbert: Fejedelmi kincsek. Pécs: Janus Pannonius Múzeum, 2018.
- Ujszászi Róbert: Királyok pénzei. Középkori pénzeink a budai várban. In: Magyar Krónika, 6/9., 36-37.p., 2018.
- Ujszászi Róbert, Fintor Krisztián: Hamis XVI. századi tallér az egykori Fecskés falu területéről. In: Bíró Gyöngyvér - Katona-Kiss Attila, Rózsa Zoltán (szerk.): Mozaikok Orosháza és vidéke múltjából 19. Fémek a földből. Orosháza: Orosháza város Önkormányzat Nagy Gyula Területi Múzeuma, 2018.
- Varga Sándor: Kübekháza-Budzsák dűlő II. MFMÉ Új folyam 5. (2018), 311–312.
- Varga Sándor: Kübekháza-Rábé. MFMÉ Új folyam 5. (2018), 312–313.

- Varga Sándor: Kübekháza-Szelistye V. MFMÉ Új folyam 5. (2018), 313–314.
- Varga Sándor: Magyartés 4. bánya. MFMÉ Új folyam 5. (2018), 314–315.
- Varga Sándor: Szőreg, Iskola utca 5/C. MFMÉ Új folyam 5. (2018), 324–325. Vukov Anikó Veronika: "Ez oly nagy víz volt, hogy ilyet nem ért a föld népe" – A szegedi Nagyrárvíztől egy paraszti naplóban. MuKuCSoM 2018. dec.5.
- Vukov Anikó Veronika: „*Ez oly nagy víz volt, hogy ilyet nem ért a föld népe*” – *A szegedi Nagyrárvíztől egy paraszti naplóban*. Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében 2018. : Program- és absztraktkötet. Szeged, Magyarország : Móra Ferenc Múzeum, (2018) p. 29.
- Vukov Anikó Veronika: A „hagyományörzés vallásossága” – az egyéni vallásosság példái. TABULA (2014-) 18 : 1-2 pp. 11-26. (2018)
- Vukov Anikó Veronika: Alternatív világképek, konteók, tudások. KULTÚRA ÉS KÖZÖSSÉG pp. 95-96. (2018)
- Vukov Anikó Veronika: Gondolatok napjaink népi gyógyászatának kutatásához. VERITATIS IMAGO: TUDOMÁNYOS, MUZEOLÓGIAI, KULTURÁLIS FOLYÓIRAT: http://veritatisimago.hu/Vi_IV_VukovA.pdf , 10 p. (2018)
- Vukov Anikó Veronika: Grynaeus Tamás írásai és más, gyógynövényekkel kapcsolatos dokumentumok a Móra Ferenc Múzeum Néprajzi Adattárában SZTE BTK Népr. és Kult. Antr. Tanszék 2018. nov. 14.
- Vukov Anikó Veronika: Gyógynövények az első világháborúban. Háborús Hétköznapiok IV. Hadtörténeti Múzeum, Bp. 2018. dec. 6.
- Vukov Anikó Veronika: Higiénia, tisztálkodás, fertőtlenítés az első világháborúban személyes történetek, stratégiák alapján. In: Török, Róbert; Závodi, Szilvia (szerk.): Háborús Hétköznapiok II. Budapest,: Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, (2018) 169-186.
- Vukov Anikó Veronika: Népi gyógyászati adatok az MFM Néprajzi Adattárában. II. In: MFMÉ Új folyam 4. 137-152.
- Vukov Anikó Veronika: „Tavaszi népszokásaink nyomában” c. előadás. Pásztortűz Kulturális Egyesület meghívására, Kiskunhalas.
- Vukov Anikó Veronika: "Holnap délre elmúljon - A hagyományos népi gyógyász Hódmezővásárhelyen" c. előadás a Múzeumok Éjszakáján, Tornyai János Múzeum, Hódmezővásárhely.
- Vukov Anikó Veronika: Női olvasatok a közelmúlt és napjaink népi gyógyászatában. Emlékek, szövegek, történetek konferencia MTA Néprajzi Kut. Int. 2018. okt. 26.
- Vukov Anikó Veronika: Találkozások és antropológiák. KULTÚRA ÉS KÖZÖSSÉG pp. 105-106. (2018)

EGYÉNI TUDOMÁNYOS BESZÁMOLOK

B. Molnár Csilla

régészeti munkatárs, múzeumi adatrögzítő

Szakmai beszámoló (2018)

A 2018-as év folyamán több alkalommal nyílt lehetőségem kutatási témámról, a szegedi várról és az azzal kapcsolatos kutatási eredményekről beszámolni mind tudományos, mind ismeretterjesztő előadások formájában. Az örökségvédelmi hatóság által, a Műemlékvédelmi Világnap alkalmából szervezett konferencián „A szegedi vár déli kaputornya (Körkép a szegedi vár várfalait érintő feltárásokról)” címmel tartottam előadást. A Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat éves testületi ülésén is részt vettem, ahol a 2017-ben végzett, a vár déli kaputornyát érintő feltárás előzetes eredményeiről számoltam be. Fogas Ottóval közösen a múzeumunk által kiadott Határtalan Régészet című magazinban cikket jelentettünk meg a szegedi vár kutatásának jelenlegi helyzetéről.

A tudományos beszámolók mellett ebben az évben többször, többféle formában igyekeztünk szélesebb körben is népszerűsíteni a várat, illetve a régész szakmát Löffler Zsuzsanna kolléganőmmel. A múzeumok éjszakáján tartott vár séták, illetve az Örökségvédelmi Világnap alkalmából szervezett várfal körtúrák is nagy népszerűségnek örvendtek. Pályaorientációs napok keretében igyekeztünk az általános-, és középiskolás diákokat is megismertetni a helyi jelentősebb feltárások eredményeivel, és a régész szakma rejtelmeivel. Szintén Löffler Zsuzsannával közösen megkezdtük a szegedi „nagy árvíz” 150., ill. Szeged szabad királyi városi rangra emelkedésének 300. évfordulója alkalmából, a város által szervezett ünnepségsorozat keretén belül megvalósuló régészeti konferencia szervezését, „Elpusztul várak, elfeledett templomok” címmel. A konferencia célja, hogy minél több Szeged múltját érintő kutatás eredményét bemutathassuk ezen a témán belül, s ezek mellett lehetőséget adjunk az ország más területén zajló templom- és várkutatások eredményeinek megismertetésére. A konferencia tervezett időpontja 2019 szeptembere.

Kutatási, szakmai terv (2019)

2019 folyamán szeretném a szegedi várral kapcsolatos legfrissebb kutatási eredményeket, érdekesebb leleteket publikálni, illetve régészeti konferenciákon bemutatni. Hergott Kristóf régészhallgatóval egy a déli kapu feltáráson előkerült íjászgyűrűről szeretnénk egy rövidebb tanulmányban beszámolni. A tavasz folyamán a Várak, kastélyok, templomok magazinba tervezek megjelentetni egy a szegedi vár jelenlegi kutatási helyzetét bemutató cikket, illetve részt kívánok venni a Fiatal Középkoros Kutatók konferenciáján is. A Löffler Zsuzsannával közösen szervezett, intézményünkben 2019 őszén megrendezésre kerülő Elpusztult várak, elfeledett templomok elnevezésű konferenciáján is előadást kívánok tartani.

Publikáció:

Molnár Csilla – Fogas Ottó: Vár a város alatt. In.: Határtalan Régészet III/4. 49-53.

Előadások:

Molnár Csilla: A szegedi vár déli kaputornya (Körkép a szegedi vár várfalait érintő feltárásokról) előadás. Műemléki Világnap a Csongrád Megyei Kormányhivatalban. CSMKH, Szeged, 2018. április 18.

Molnár Csilla: A szegedi vár déli kaputornya előadás. Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat éves testületi ülése. Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest, 2018. május 22.

Dr. Bárkányi Ildikó PhD

néprajzkutató, főmuzeológus, általános igazgatóhelyettes

Szakmai beszámoló (2018)

Muzeológusként a néprajzi gyűjtemény gyarapítása és gondozása a feladatom. A gyűjteményt elsősorban a szakmai érdeklődésnek megfelelő tárgyakkal gyarapítottam, így a szegedi papucsos mesterség emlékeivel (Bárkányi István, Ligeti Alajos, Karácsonyi István papucsai, illetve archív fotókkal, dokumentumokkal, filmmel), egy csipkeverő népi iparművész munkáival, egy egykori szegedi fehérneművarró, illetve egy balástyai varrónő hagyatékának darabjaival. A tárgygyűjtést a papucsos emlékek esetében hosszabb, félig strukturált interjúk készítésével egészítettem ki (Ligeti Alajos, Barta Gyula, özv. Bárkányi Istvánné, Bárkányi István esetében). Az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark munkatársaival közösen végeztük el egy tömörkényi cipésműhely működésének adatolását, illetve a műhely tárgyainak szakszerű felgyűjtését. A műhely az emlékparkban kerül bemutatásra.

A papucsos mesterségről előadást tartottam a százhalombattai Summer Fest programjai között megrendezett konferencián, illetve ugyanott kamara kiállítást is rendeztem a szegedi papucsról. Közreműködtem a szegedi papucs a Szellemi Kulturális Örökség nemzeti jegyzékére való felterjesztési anyagának megírásában és elkészítettem Ligeti Alajos papucsos mester szakmai életútjának ismertetését a Népművészet Mestere kitüntetés elnyeréséhez. A szegedi papucsról több interjút adtam a médiának, többek között a Duna Televízió, az Echo Tv, Lánchíd Rádió, Európa Rádió, VTV Szeged riportereinek. A szeptemberi Bortéren önálló pavilont rendeztem be a papucskiállítás népszerűsítésére.

Kutatásaim másik iránya a szegedi nagytáj népi építészeti emlékeinek dokumentálása volt, amelyet zentai partnerekkel és szegedi kollégáimmal: Fodor Ferencsel és Ozsváth Gáborral közösen végzünk, IPA pályázati támogatással. A témában három szakmai konferencián tartottam előadást 2018-ban.

Viseletkutatóként 2018-ban is részt vettem a vajdasági Gyöngyösbokréta és Durindó művészeti zsűrijének munkájában. A tápéi viseletről tartottam előadást Budapesten, a Kiss Áron Magyar Gyermekjáték Társaság székházában.

Levéltári és könyvtári anyagot gyűjtöttem a Várban rendezendő várostörténeti kiállításához, boszorkányok és betyárvilág témakörökben.

A Békéscsabán rendezett néprajzos muzeológus továbbképzésen world café beszélgetést vezettem a gyűjtemény, mint terep témakörben. Az elhangzottak összefoglalását előadtam, illetve írásban megküldtem a szervezők számára.

A Szegedi Tudományegyetem Történettudományi Doktori Iskolájának felkérésére opponense voltam Kovács Anett közjótékonykodásról írt disszertációjának. Opponensi véleményemet írásban is leadtam. Az év első felében lektoráltam Filus Erika kiskőrösi viseletről írt könyvét, melynek 2017-ben, az ELTE Európai Etnológia doktori iskolájában szintén opponense voltam.

F. Lajkó Orsolyával közösen szerkesztettük A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve 2018-as kötetét.

A tudományos tevékenység anyagi háttérének megteremtésére több pályázatot nyújtottam be (könyvkiadás, kutatási projekt támogatása, Év kiállítása pályázat).

Publikációk, előadások:

Bárkányi Ildikó (szerk.): A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve 2018 (Új folyam 5).
(Társszerkesztő: F. Lajkó Orsolya)

Bárkányi Ildikó: A szegedi nagytáj fogalma. Traditional Architecture from a New Perspective. Zenta, május 30.

Bárkányi Ildikó: A tápéi viselet. Kiss Áron Magyar Gyermekjáték Társaság székháza. Budapest, február 24.

Bárkányi Ildikó: A szegedi papucs története. XXV. Summer Fest, Nemzetközi Folklórfesztivál és Népművészeti Vásár. Százhalombatta, augusztus 17.

Bárkányi Ildikó: Épületfelmérések a szegedi nagytájon. Tervár példája. Néprajzkutatók III. Makói Találkozója, szeptember 6.

Bárkányi Ildikó: Kiszombor építészeti emlékei. Az IPA HUSRB Traditional Architecture from a New Perspective program keretében végzett felmérés eredményei. MUKUCSOM, december 5.

Kutatási, szakmai terv (2019)

A következő évben szeretném végső formába önteni a szegedi papucsos mesterségre vonatkozó kutatásaim eredményeit, valamint a Páratlanok című szegedi tárlatot vándorkiállítás formában újratervezni.

A szegedi nagytáj építészeti hagyományait dokumentáló munkacsoport munkájában továbbra is részt veszek, elkészítjük a kutatott települések korábban összeállított kérdéssorra alapozott adatlapjait.

Fontos feladatnak tartom a néprajzi gyűjtemény külső raktárának rendezését, amelyet 2018 nyarán kezdtünk el, önkéntesek és diákok bevonásával.

Megkezdem az apátfalvi viseletről szóló disszertációm átdolgozását, kiadásra való előkészítését.

Benedek András

régész

Szakmai beszámoló (2018)

2018-as évben 11 régészeti feltárást: *Szeged 397. lelőhely (Szeged, Cédrusliget): (52120 m²), Nagymágocs 3 lelőhely:(1398 m²), Szeged 384. lelőhely (Szeged, Transzformátor telep):(30 m²), Sándorfalva-Szeged kerékpárút (Új lelőhely), Hmvh-Lázár Tanya, Nagylak 5. lelőhely: (2913 m²), Makó 254. lelőhely: (4575 m²), Forráskút 42. lelőhely:(13 m²), Forráskút 43. lelőhely:(83 m²), Forráskút 99. lelőhely:(33 m²), Zsombó 62. lelőhely:(30 m²) és 6 régészeti megfigyelést: *Zsombó-Forráskút kerékpárút (6 nap), Szatymaz terepbejárás (2 nap), Forráskút irodaépület (1 nap), Szeged Olimpiai Központ (2 nap), Óföldség 23. lelőhely (1 nap), Sándorfalva-Szeged kerékpárút(5 nap)* végeztem. Munkám során összesen: 61195 m² nagyságú területen végeztem kutató munkát, melynek során két szarmata temetőrészletet és több különböző korszakhoz köthető településrészlet leletanyagával gazdagítottam Csongrád megye régészeti emlékanyagát.*

Nagy jelentőséggel bír a Cédrus Liget Lakópark építése során előkerült szarmata temetőrészlet (*Szeged 397. lelőhely (Szeged, Cédrusliget)*), mivel a kutatás számára ez a terület eddig ismeretlen volt, sem régészeti leletanyag előkerüléséről nem volt tudomásunk, sem a források nem említették. Az első információnk a 18. század végi katonai felmérésből származik, amely szőlőföldeket jelöl ezen a részen.

Az építkezést közvetlenül megelőző időszakban a Huszár utcai huszárlaktanya hatalmas épületei mellett, az 1960-as években létesített Szegedi Kábelgyár épületei álltak, melyeknek a sárga altalajba mélyedő nyomait a feltárást során, több helyen meg is találtuk.

Ebben az évben 8 lelőhely leletanyagát revízióztam: *M43 49. lelőhely (2012.20.1-2012.20.62)(167 darab), KKD-Subasa M5 38 lh.) (2007.2.1-2007.2.104)(199 darab), KKD-Subasa M5 38 lh.) (2008.2.1-2008.2.5)(6 darab), Makó-Innenső jángor 2. (2012.18.1-2012.18.128)(184 darab), KKD-Nagyszék III. (2008.1.1-2008.1.1302)(1841 darab), M43 35. lelőhely (2013.2.1-2013.2.388)(1247 darab), M5 62. lelőhely KKD-Kettőshatár (2012.14.1-2012.14.10828)(18093 darab), Domaszék Nagy Mátyás dűlője (2007.3.1-2007.3.387) (2104 darab).* Ez összesen: 13203 tétel, 23842 darabot tett ki.

2018-ban 5 darab publikációval készültem el:

Benedek András: Makó 254. lelőhely (Makó, Ipari Park 1.)(sajtó alatt, megjelenés helye MFMÉ)

Benedek András: Nagylak 5. lelőhely (Nagylak, Balatán II-III.) (sajtó alatt, megjelenés helye MFMÉ)

Benedek András: Szeged 397. lelőhely (Szeged, Cédrusliget) (sajtó alatt, megjelenés helye MFMÉ)

Bronzkori és Árpád-kori település előkerülése Dóc határában. Dóc. A helyi Önkormányzat lapja. (sajtó alatt)

SZALONTAI-BENEDEK Szalontai Csaba – Benedek András: *Az avar férfi, aki az övéen hordta a bizánci császár portréját.* In: Határtalan Régészet. Az avar kagán kincstára. (sajtó alatt)

Kutatási, szakmai terv (2019)

2019-ben Szeged, Olimpiai Központ területén, 12000 m² nagyságú területen egy Árpád-kori települést feltárását kezdem el.

Ebben az évben Varga Sándor kollégámmal folytatni szeretnénk a 2016-ban megkezdett Földeák, Szárazéri-Ugar IV. lelőhelyen lokalizált Honfoglaló temető feltárását és kutatását (NKA-s pályázat keretén belül, 2017-ben 1 500 000 Ft-ot nyertünk). A területen eddig végzett munkánk során nagy mennyiségben, a szántásból begyűjtött fémanyag mellett feltártunk 2 késő rézkori, kora bronzkori temetkezést (Jamnaja-kultúra), valamint a 10–11. századi temető 43 temetkezését és 3 sírmaradványát. A temető feltárásának folytatása több okból is fontos lenne a kutatás számára. Egyrészt a mezőgazdasági művelés, valamint a természetes erózió tovább pusztítja, roncsolja a temető sekélyebben fekvő sírjait. Másrészt Földeák és Makó tágabb környezetéből, de gyakorlatilag a Magyarországra eső teljes Maros völgy É-i sávjából is meglehetősen kevés, a korszakhoz tartozó lelőhely. Ráadásul ezek többségénél csak töredékes adatok állnak rendelkezésünkre, amelyeknél sok esetben a feltárást nem szakember végezte. Jól megfigyelt és dokumentált, teljes egészében feltárt temető még hiányzik a térségből, amely nélkülözhetetlen lenne a szomszédos területek (pl. Maros völgyének D-i része) temetőinek összevetésével.

Erre az évre célul tűztem ki, hogy beletárazom és feldolgozom a 2018-ban feltárt ásatásaim leletanyagát: *Makó 254. lelőhely (Makó, Ipari Park I.) (kb. 1000 db.)*, *Nagylak 5. lelőhely, (Nagylak, Balatán II-III.)(kb. 1500 db.)*, *Szeged 397. lelőhely (Szeged, Cédrusliget) (kb. 400 db.)*, *Nagyágocs 3. lelőhely (kb. 2500 db.)* és befejezem a rám osztott, de egyenlőre még elmaradt leletanyagok revízióját: *Kiskundorozsma, Daruhalom II. (2012.13.1-1678)*, *Kiskundorozsma, Daruhalom III. (2007.4.1-2861)*, *Kiskundorozsma, Nagyszék II. (2007.5.1-5118)*, *M43 44. lelőhely (2012.19.1-1714)*, *M43 46 lelőhely (2013.7.1-2589)*, *M43 38.-39 lelőhely (2014.8.1-3147)*, *(2014.9.1-2194)*, *Mórahalom, Holdi-tanya (2011.1.1-1159)*, *Mórahalom, Takács I.-földje (2015.12.1-4255)*, *Makó Paphát III. (2016.11.1-292)*, *Csanádpalota 39. lelőhely (2016.16.1-94)*.

Czukur Péter

régész

Szakmai beszámoló (2018)

2018 folyamán folytattam a már megkezdett és több éve zajló kutatásait a késő bronzkori dél-alföldi erődítések vizsgálatát. A regionális kutatási területemen, amely a magyarországi Csongrád és Békés megyéket, valamint a romániai Arad és Temes megyéket jelenti, eddigi ismereteink, valamint a kutatás aktuális állapota alapján. Az erődített telepek észak-nyugaton Makó-Rákos és dél-keleten Nagytópoly közötti területen lokalizálhatóak. A Békés-Csanádi hátság területén lévő erődített telepek legnagyobb számban a Száraz-ér, valamint a Maros által közrefogott területen fordulnak elő. Kutatásom fő témáját, valamint doktori

disszertációm alapját egy kisebb, mintegy 42 hektár kiterjedésű erődítés jelenti. Ez Makó-Rákos mellett található és a kutatás kiterjed az ezt övező mikro-régiót átfogó, főleg roncsolásmentes régészeti módszereken alapuló településszerkezeti kutatásokra is.

Cikkek 2018:

(1) Bede Ádám, Czukor Péter

A kétegyházi kurgánmező roncsolt halmainak helyreállítási javaslata: Reconstruction proposal for damaged mounds of the kurgan field near Kétegyháza, Hungary

CRISICUM: A KÖRÖS - MAROS NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG IDŐSZAKI KIADVÁNYA 10 pp. 7-30. , 24 p. (2018)

(2) Bede, Ádám ; Czukor, Péter ; Csathó, András István

Landscape historical and botanical investigations on the Fekete-halom kurgan near Makó, Hungary

In: Molnár, V Attila; Sonkoly, Judit; Takács, Attila (szerk.) XII. Aktuális Flóra- és Vegetációkutatás a Kárpát-medencében. Program és összefoglalók : 12th International Conference Advances in research on the flora and vegetation of the Carpato - Pannonian region. Programme and Abstracts

Debrecen, Magyarország : Debreceni Egyetem TTK Növénytani Tanszék, (2018) p. 55

(3) Bede, Ádám ; Czukor, Péter ; Sümegi, Pál ; Csathó, András István

Botanical and landscape archaeological surveys on the Török-halom kurgan in Kétegyháza, Hungary

In: Molnár, V Attila; Sonkoly, Judit; Takács, Attila (szerk.) XII. Aktuális Flóra- és Vegetációkutatás a Kárpát-medencében. Program és összefoglalók : 12th International Conference Advances in research on the flora and vegetation of the Carpato - Pannonian region. Programme and Abstracts

Debrecen, Magyarország : Debreceni Egyetem TTK Növénytani Tanszék, (2018) p. 54

(4) V., Szabó Gábor ; Czukor, Péter

Egy remek lábvértés dél-alföldi hérosz nyomában. Egy Szeged határában előkerült késő bronzkori lábvért története.

HATÁRTALAN RÉGÉSZET III : 2 pp. 56-59. Paper: ISSN 2416-3074 , 4 p. (2018)

Konferencia előadások 2018:

(1) Czukor Péter: Using multiple space and time scales to understand the divergence of prehistoric social trajectories in the Carpathian Basin.

Előadó(k)/Szerző(k): Duffy, Paul Regis (University of Toronto) - Czukor, Peter (Móra Ferenc Múzeum, Szeged; Eötvös Loránd University, Institute of Archaeological Sciences, Budapest), Society for American Archaeology 83rd Annual Meeting. Washington Marriott Wardman Park, Washington, DC. Április 11-15, 2018.

(2) Czukor Péter: COMPARATIVE MICROREGIONAL RESEARCH IN BRONZE AGE HUNGARY: INTRODUCTION TO SESSION

Előadó(k)/Szerző(k): Czukor, Peter (Móra Ferenc Múzeum, Szeged; Eötvös Loránd University, Institute of Archaeological Sciences, Budapest) - Bodnár, Csaba (Eötvös Loránd University, Institute of Archaeological Sciences, Budapest; Museum of Fine Arts, Department of Classical Antiquities, Budapest) - Fejér, Eszter (Freie Universität Berlin, Institut für Prähistorische Archäologie) - Polányi, Tamás (Northwestern University, Department of Anthropology, Evanston; Archaeologist and Project Manager SWCA Environmental Consultants), 24rd European Association of Archaeologists Annual Meeting. Barcelona, 2018. szeptember 5 - 8.

(3) Czukor Péter: SOCIAL SPACE IN THE CONTEXT: MAPPING THE INTERACTION ZONES IN THE LANDSCAPES. EXEMPLIFICATION OF LATE BRONZE AGE FORTIFICATION FROM HUNGARY

Előadó(k)/Szerző(k): Czukor, Peter (Móra Ferenc Múzeum, Szeged; Eötvös Loránd University, Institute of Archaeological Sciences, Budapest), 24rd European Association of Archaeologists Annual Meeting. Barcelona, 2018. szeptember 5 - 8.

(4) Czukor Péter: POPULATION SIZE, AGRO-PRODUCTION, AND COLLAPSE IN THREE TELL SITES FROM THE CARPATHIAN BASIN

Előadó(k)/Szerző(k): Duffy, Paul Regis (University of Toronto) - Czukor, Peter (Móra Ferenc Múzeum, Szeged; Eötvös Loránd University, Institute of Archaeological Sciences, Budapest), 24rd European Association of Archaeologists Annual Meeting. Barcelona, 2018. szeptember 5 - 8.

(5) Czukor Péter: The Late Bronze Age pottery from Csanadpalota: Csorva - Proto-Gava - Cruceni- Belegis?

Előadó(k)/Szerző(k): Dr. Vajk Szeverenyi (Debrecen), Anna Priskin (Debrecen), Peter Czukor (Szeged).

Local Traditions, Culture, Contact or Migration? The Pottery-Belegis-Gava Type as a Chronological and Cultural Marker in Southeast Europe. During the Late Bronze Age. Timisoara. 8th -11th October 2018.

Szekciószervezés 2018:

(1) COMPARATIVE MICROREGIONAL RESEARCH IN BRONZE AGE CENTRAL AND EASTERN EUROPE: THEORIES, METHODS AND FUTURE PERSPECTIVES
Session: 562. 24rd European Association of Archaeologists Annual Meeting. Barcelona, 2018. szeptember 5 - 8.

Szekció szervezők: Czukor, Peter (Eötvös Loránd University, Institute of Archaeological Sciences, Budapest; Móra Ferenc Múzeum, Szeged) - Bodnár, Csaba (Eötvös Loránd University, Institute of Archaeological Sciences, Budapest; Museum of Fine Arts, Department of Classical Antiquities, Budapest) - Fejér, Eszter (Freie Universität Berlin, Institut für Prähistorische Archäologie, Berlin) - Polányi, Tamás (Northwestern University, Department of Anthropology, Evanston; Archaeologist and Project Manager SWCA Environmental Consultants)

Kutatási, szakmai terv (2019)

2019-ban elsődleges feladatomban tekintem, hogy folytassam a már megkezdett és több éve zajló kutatásaimat a késő bronzkori dél-alföldi erődítések vizsgálatában. A 2019-es év folyamán a doktori disszertációm további előkészítését és fejezetek megírását tervezem, mindezt azért, hogy megfelelő mértékben és ütemben előkészíthessem a 2019-ben tervezett fokozatszerzési eljárás lefolytatását. Azzal a céllal, hogy 2020-ban az ELTE Bölcsészettudományi Kar Történelemtudományi Doktori Iskola Régészet Doktori Programjában Phd fokozatot szerezhessek.

Ferkéné Dr. Lajkó Orsolya

régész, főmuzeológus, osztályvezető – Régészeti és Műtárgyvédelmi Osztály

Szakmai beszámoló (2018)

Régészeti kutatási tevékenység - terepi munkák

A Szeged belterületén végzett, városi régészeti feltárások és régészeti szakmunkák keretében feladatomban tekintem Szeged város múltjára vonatkozó régészetileg megszerzhető információk feltárását, összegyűjtését és ezen információk mind szélesebb körű megismertetését. 2018. évben összesen 25 helyszínen végeztem régészeti szakmunkát Szeged belvárosában.

A kutatások sorában kiemelendő az NKA pályázat keretében, ill. önkormányzati támogatással megvalósult régészeti tervásatás (Szeged – Dóm tér), mely a 2014-2015 évben a Fogadalmi templom rekonstrukciós munkáihoz kapcsolódóan végzett régészeti munkák eredményeként felszínre került ismeretlen korú templom/kápolna építési korának és alaprajzának tisztázására irányult. A tervásatás eredményeként felszínre került sikeres templom falai lapokra faragott kövekből, quader technikával épült, alapozása kő és agyag. A templom alaprajza, méretei és építési technikája alapján valószínűsíthető, hogy az Árpád-korban építhették, építése megelőzte a Szent Demeter templom felépülését, így Szeged város ma ismert legkorábbi templomának tartható!

Régészeti népszerűsítő, ismeretterjesztő tevékenység

2018 októberében, három évnnyi megfeszített munka eredményeként a MFM újabb látványtárral gazdagodott, megnyitotta kapuit a Régészeti látványtár. Tervezésében, kialakításában és rendezésében szakmai koordinátori tevékenységet láttam el. A látványtárban közel 3000 darab tárgy kerül bemutatásra, a neolitikumtól a 16-17. századig, mintegy 8000 év kézzel fogható történelmét tárva elénk.

Publikációk, előadások

Középkori falmaradvány a szedi dóm alatt. c. előadás – „Láthatatlan és látható örökségünk” Műemléki Világnap a Csongrád Megyei Kormányhivatalban. CSMKH, Szeged, 2018. április 18.

Cserepén ismerem minemű fazék volt... c. előadás - Mezőtúri fazekas találkozó. Túri Fazekas Múzeum, Mezőtúr, 2018. október. 16.

Terra nullius. Kerámiakutatás a néprajzi-régészeti korszak határán. c. előadás - 60 éves Bárkányi Ildikó köszöntésére rendezett konferencia. Szeged, SZAB székház, 2018. december 14.

Kutatási terv (2019)

Régészeti tevékenységem szorosabban, intézményi szinten Szeged város területéhez kapcsolhatóak, így tervezett kutatásaim egy része is, Szeged történeti múltjával összefüggő lelőhelyek, leletkontextusok felkutatását, a város középkori – újkori történetére vonatkozó régészeti ismeretanyag felgyűjtését és feldolgozását érintik.

Szeged - Szőreg Monostor régészeti kutatása

Tervásatás előkészítése, NKA pályázat keretében történő megvalósítása

A szőregi monostordombon 1976-1977-ben Trogmayer Ottó, majd 1997-ben Bende Livia vezetett feltárásokat. A terület rendezése megoldatlan, örökségvédelmi szempontból problémát jelent a kiemelten védett lelőhely karbantartása. Ehhez kapcsolódóan is indokolt a területen tervezett régészeti kutatómunka, melynek eredményeként beazonosíthatóvá válhatnak a korábbi feltárási helyszínek, fény derülhet az egykori monostor, plébániatemplom és temető megőrződött részleteire és ezáltal városunk múltjának egy újabb szeletére.

Szőregi tó – projekt

Roncsolásmentes mikroregionális kutatások (Czukur Péter, Lajkó Orsolya, Varga Sándor) előkészítése, pályázati keretből történő megvalósítása, komplex tájrégészeti, topográfiai és településtörténeti kutatások, különös tekintettel az írott forrásokból ismert Százegyháza középkori falu helyének felkutatása, beazonosítása, a történeti és régészeti forrásanyag felgyűjtése és összevetése.

Szeged -Felhő utcai leletegyüttes feldolgozása

2016. évben végzetünk megelőző régészeti feltárást a Felhő utca 4. sz. telekingatlanon, melynek eredményeként Szeged város 1730-as évekig használt temetőjének egy részlete, összesen 81 sír látott napvilágot. A feltárási dokumentáció digitalizált, a leletanyag kiértékelése folyamatban van, a közzétételhez a leleteket fotóztatni és a rajzoltatni szükséges.

Fodor Ferenc

néprajzkutató, főmuzeológus

Szakmai beszámoló (2018)

IPA HUSRB 1602 „Traditional Architecture from a New Perspective” című IPA pályázat keretén belül hang- és vizuális adatokat gyűjtök „Hagyományos vidéki építészet témakörben” Csongrád- illetve Bács-Kiskun Megyékben kijelölt 52 településen Bárkányi Ildikóval és Ozsváth Gáborral.

Bálint Sándor gyűjteményben az állománygyarapítás, leltározás, revízió kapcsán fölmerült teendőket végeztük Glässerné Nagyillés Anikóval.

2018. május 10-én kuratóriumi ülés keretében emlékeztünk Bálint Sándor halálának évfordulójára, koszorút helyeztünk el sírjánál, az alsóvárosi templom előtti szobránál valamint a Pantheonban található emlékművénél.

Néprajzi raktár új polcrendszerrel bővült. Részt vettem az új raktárrend kialakításában.
Juhász Antal: A dél-alföldi tanyavilág. (Budapest, 2018. Nap Kiadó.) című kötetében található ábrák, térképek digitalizálására és szerkesztésére kért fel a szerző.
Részt vettem a „Hagyomány és változás a Dél-Alföldön. Szakmai konferencia a 60 éves Bárkányi Ildikó tiszteletére” c. rendezvény szervezésében.

Publikáció

Szárazmalmok, olajsutúk a Kiskunságban 1. Csólyospálosi Hírek 2018. február, 7.p.
Szárazmalmok, olajsutúk a Kiskunságban 2. Csólyospálosi Hírek 2018. március, 5.p.

Kiállításrendezés

Tanyak, tanyai emberek Szeged vidékén. Juhász Antal néprajzkutató fotókiállításának rendezése a csólyospálosi Helytörténeti Gyűjteményben. 2018. február 18-április 15.
„Az én másokért adatott” dokumentumok, tárgyak Bálint Sándor hagyatékából. Dóm Látogató központban.

Előadások

XI. Történettudományi találkozó, Hódmezővásárhely,
2018. július 28 – augusztus 5. **Olajütők a Kiskunságban**

Traditional Architecture from a New Perspective – A szegedi nagytáj építészeti útmutatója.
2018. május 30. Zenta. **A Szegedi-Nagytáj építészeti öröksége**

SZTE Néprajz és Kulturális Antropológia Tanszék - A bolgár kertészek öröksége
Kelet-Európában, Szeged, 2018. november 22. *Lipován kertészek Moldvában*

A kulturális örökség európai éve – 2018. A kulturális örökség oktatása és kutatása
a Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Karán.
Szeged, 2018. november 29.

A szellemi kulturális örökség feltárása, jó gyakorlatok Csongrád megyében

MUKUCSOM 2018. december 3-5.

Tanyavilág

Tárlatvezetés

SZTE Néprajz és Kulturális Antropológia Tanszék hallgatói számára „néprajzi tárgyismeret”
címszó alatt előadásokat tartottam a néprajzi látványtárban, valamint ugyanitt a „Múzeumok
éjszakája” keretén belül tárlatvezetéseket tartottam.

Szakmai beszámoló (2018)

A muzeológusi feladataim közül a legfontosabb a Bálint Sándor Hagyaték gondozása, rendszerezése, illetve a bekerült, Bálint Sándorhoz kötődő anyagok (főként fényképek, dokumentumok) gyarapodási naplóba, illetve leltárkönyvbe való vétele volt. Emellett fontosnak tartottuk a kutatószolgálatot is, amelynek célja a kutatók munkájának segítése volt. Az előkészített anyagokat konferencia előadásokhoz, tanulmányokhoz, illetve egy kiállításához használták fel. 2017. október 6. és 2018. március 11. között volt látható a Dóm Látogatóközpontban – Fodor Ferencsel közösen készített – „Az én másokért adatott” *Dokumentumok, tárgyak Bálint Sándor Hagyatékából* című kiállításunk, amely Bálint Sándor magánéletét, munkásságát, oktatói tevékenységét, illetve hatását és emlékét ismertette meg a látogatók körével. 2018. november 30-tól január 6-ig, a Dóm Látogatóközpontban volt kiállítva – Bárkányi Ildikóval, illetve a Látogatóközpont részéről Kiss Edittel készített – *“Messiás született, ki jövendöltetett...” Kiállítás a Szeged-Csanádi Egyházmegye templomainak betlehemeiből, a Móra Ferenc Múzeum néprajzi gyűjteményéből és Bálint Sándor hagyatékából* című tárlat. Emellett tárlatvezetéseket tartottam, illetve múzeumpedagógiai foglalkozásokban segítettem. Ezeket az ismeretátadás mellett a helyi hagyományos kultúra megszerettetése, illetve a korábbi szegedi és dél-alföldi generációk életének megismerése szempontjából is fontosnak tartom. Ebben az évben folytattuk a kulturális javak revízióját.

A doktori képzés keretében folytattam a Jézus Szíve tisztelet vizsgálatát a két világháború közötti vallási reneszánsz, illetve a vallásos gyermeknevelés keretében. A Jézus Szíve tisztelet céljai által, illetve a jezsuiták révén kapcsolódott az Actio Catholica törekvéseihez. Ebben az évben 4 konferencián vettem részt, illetve 1 angol és 3 magyar nyelvű tanulmányom jelent meg a témában. Emellett folytattam a forrásaim összegyűjtését, és a témában megjelent újabb szakirodalmak megismerését. Kutatásom főként a szegedi Szívgyárda mozgalomra összpontosít.

MTMT 2018. évi publikációk

1. Glässerné, Nagyillés Anikó

Betegség és halál a szívgyárdában

A MÓRA FERENC MÚZEUM ÉVKÖNYVE (2014-) 4 pp. 327-335. , 8 p. (2018)

REAL Közlemény:3394555 Admin láttamozott Forrás Folyóiratcikk (Szakcikk)

2. Glässerné, Nagyillés Anikó

Hagyományos polgári női szerepek válsága a Nagy Háborúban.: Modern válaszok Pataky Sándorné „Nehéz sors” című visszaemlékezésének tükrében.

In: Glässer, Norbert; Mód, László (szerk.) A Nagy Háború hatása a mindennapok kultúrájának változására Szeged, Magyarország * : SZTE BTK Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék, MTA-SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport, (2018) pp. 431-443. , 12 p.

Közlemény:3397909 Admin láttamozott Forrás Könyvrészlet (Szaktanulmány)

3. Glässerné, Nagyillés Anikó

Második család és szociális háló: A Szívgyárda szerepei az 1930-as, 1940-es években In: Barna, Gábor; Kiss, Endre (szerk.) Családtörténet, családvédelem, vallás : A család egykor és ma 4. Szeged, Magyarország : MTA-SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport, (2018) pp. 102-112. , 10 p.

REAL SZTE Publicatio Közlemény:30349719 Admin láttamozott Forrás Könyvrészlet (Szaktanulmány)

4. Glässeré, Nagyillés Anikó

Jézus Szíve oltalma alatt VERITATIS IMAGO: TUDOMÁNYOS, MUZEOLÓGIAI, KULTURÁLIS FOLYÓIRAT 2018 : 2 pp. 33-41. , 9 p. (2018)

REAL SZTE Publicatio Közlemény:30349722 Admin láttamozott Forrás Folyóiratcikk (Szakcikk)

5. Barna, Gábor (szerk.); Glässeré, Nagyillés Anikó (szerk.) A család egykor és ma 5 (2018) Közlemény:30372259 Jóváhagyott Forrás Egyéb konferenciakötet

6. Glässeré, Nagyillés Anikó

"Új utak Isten országa felé": Az Actio Catholica társadalomformáló törekvése Magyarországon p. 19 (2018)

Közlemény:30372276 Jóváhagyott Forrás Egyéb (Nem besorolt)

7. Glässeré, Nagyillés Anikó

"Taking on a visit to the Lord Jesus...": Eucharistic Education of Children in the Heart Brigade In: Barna, Gábor; Gyöngyössi, Orsolya (szerk.) Religion, Culture, Society 4 : Yearbook of the MTA-SZTE Research Group for the Study of Religious Culture Szeged, Magyarország * : MTA-SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport, (2017) pp. 201-209. , 9 p.

Közlemény:3395826 Admin láttamozott Forrás Könyvrészlet (Szaktanulmány) (*A tanulmány 2017-es évkönyvben, de 2018-ban jelent meg*)

Kutatási, szakmai terv (2019)

Az év első felében a gyűjteménykezelést illetően a legfontosabb feladat a gyűjtemény becsomogolása, a 2019. április 1-től kezdődő felújításra való előkészítése lesz. Ezt követően a Bálint Sándor Hagyatékban a kutatói szolgálat korlátozottan fog működni, 2019. április 1-től csak a digitális anyagok lesznek elérhetőek.

A 2019-es évben folytatom a Jézus Szíve tisztelet, főként a Szeged-rókusai Szívgyárda mozgalom vizsgálatát. A vallás a két világháború között sem kizárólag a templomi és a magánáhitatra koncentrált, hanem kapcsolatban volt a kor gazdasági, társadalmi eseményeivel és problémáival is. Ezért a kutatási témám sem csupán a vallás kutatására, hanem a korszak összetett megismerésére irányul. Fő kutatási területem Szeged. Ez azért is aktuális, mert a korszakból származó hagyatékok árusítása, megsemmisítése jelenleg is folyamatban van. Az összegyűjtött anyagokat a tudományos és ismeretterjesztő előadások és publikációk mellett kiállítások készítésére is fel lehetne használni, 2020-ban a budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus okán.

Haraszti László

régész, segédmuzeológus

Szakmai beszámoló (2018)

A 2018 évben több megelőző ásatást vezettem a múzeum alkalmazásában. Az általam vezetett ásatások az év során összesen 17 810 négyzetméternyi területet tettek ki. Az ásatások mellett két nagyobb projekthez kapcsolódóan hosszabb szakfelügyelet láttam el az év folyamán. Az egyik a Nagylak keleti elkerülő építése, a másik pedig a Hódmezővásárhely keleti elkerülő út építése projekt. A két projekt területén összesen 18 régészeti lelőhely található, melyek közül 6 lelőhely esetében is sor került régészeti bontómunkára a régészeti megfigyelés keretén belül. A 2018 év során a feszített terepmunkák mellett fennmaradó időmben elkészítettem és leadtam a múzeum 2018-as évkönyvében egy régészeti tanulmányt (Haraszti László – Bede Ádám: *Avar kori sírok Mindszent-Szegvári út, Szőlő-part lelőhelyen* – MFMÉ 2018). Továbbá az év során 3 előadást készítettem, amelyeket tudományos konferenciákon adtam elő:

„Láthatatlan és látható örökségünk” – (Műemléki világnap a Csongrád megyei kormányhivatalban) című konferencián (*Haraszti László (régész, Móra Ferenc Múzeum): Körárkos szarmata temető Hódmezővásárhely határába*);

SZTE Régészeti tanszék konferenciáján (*Haraszti László: Övcsüngős viseleti elemek az aranyági szarmata temetőben*)

2018-as MUKUCSOM előadáson (*Haraszti László (régész, Móra Ferenc Múzeum): Nagylak Akác-sor lelőhely feltárása*).

Az előadások mellett még a „Láthatatlan és látható örökségünk” – (Műemléki világnap a Csongrád megyei kormányhivatalban) című konferenciára egy posztert készítettem a *Hódmezővásárhely – Aranyági halom feltárása* címmel, melyen a temető feltárásnak menetét, és az előkerült gazdagabb leletanyagból egy válogatást mutattam be.

Az év folyamán a NKFI-nél megnyert „Szarmata temetkezések digitális adatbázisa” megnevezésű pályázatban vettem részt. Amely a szarmata és hunkori temetkezésekből előkerült mellékletek digitális adatbevitelét és szeriálását végezzük el, amely az adott tárgyak jóval pontosabb korhatározását teszi lehetővé. Az év során a pályázathoz kapcsolódóan összesen 230 Csongrád megyéből előkerült sír leírásának kiegészítését, a belőlük előkerült leletanyagok alapján történő korhatározását, és elnevezéseinek pontosítását végeztem el. Továbbá megkezdtem a már restaurált leletanyag, publikációba illeszthető tárgyfotózását, valamint rajzolását.

Az év során még az előkerült újabb párhuzamok beemelésével és a szöveg jelentős korrekciója után, csaknem publikálásra leadható állapotba sikerült hoznom a *Gepida amulettek a Kárpát-medencében* című tanulmányom. A tanulmány publikálásához ezek után már csak a képtáblák szerkesztését szükséges elkészítenem. A tanulmányban több Csongrád megyében előkerült Gepida amulett kerül közlésre.

Tanulmányok:

Haraszti László – Bede Ádám - *Avar kori sírok Mindszent-Szegvári út, Szőlő-part lelőhelyen* (MFM évkönyv 2018. megjelenés alatt)

Haraszti László: *Nagylak 13. lelőhely (Nagylak, Akác sor.)* (sajtó alatt, megjelenés hely MFMÉ 2018)

Haraszti László: Hódmezővásárhely 529. lelőhely (Hódmezővásárhely – Aranyági halom) (sajtó alatt, megjelenés hely MFMÉ 2018)

Haraszti László: Nagylak Akác-sor lelőhely feltárása - In: Hegedűs, Anita; Medgyesi, Konstantin (szerk.). Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében 2018.: Program- és absztraktkötet. Szeged, Magyarország: Móra Ferenc Múzeum, (2018) p. 21

Előadások:

Haraszti László: „Láthatatlan és látható örökségünk” – Műemléki világnap a Csongrád megyei kormányhivatalban (2018. április 18.) - (*Haraszti László (régész, Móra Ferenc Múzeum): Körárkos szarmata temető Hódmezővásárhely határába*)

Haraszti László: SZTE Régészeti tanszék konferenciáján (2018. május 29.) - (*Haraszti László: Övcsüngős viseleti elemek az aranyági szarmata temetőben*)

Haraszti László: MUKUCSOM (2018) előadás (2018. december 03.) - (*Haraszti László (régész, Móra Ferenc Múzeum): Nagylak Akác-sor lelőhely feltárása*)

Haraszti László: „Láthatatlan és látható örökségünk” – Műemléki világnap a Csongrád megyei kormányhivatalban – A konferenciára összeállított kiállításra poszter készítése *Hódmezővásárhely – Aranyági halom feltárása* címmel.

Kutatási, szakmai terv (2019)

A 2019 év során, ha a terepi munkák is engedik, akkor az Aranyági-halom szarmata temető egy gazdag karddal és két lándzsával és több ékszerrel eltemetett rabolatlan fegyveres sírjának, kisebb rész publikálását készíteném elő, munkatársaimmal közösen. A temetkezésből egy a Csongrád megyei szarmata emlékanyagban egyedülállónak tekinthető amulett-csüngős kard került elő.

Az év során tervezem a 2017 év végén megnyert „Szarmata temetkezések digitális adatbázisa” elnevezésű pályázathoz az Aranyági halom lelőhelyről előkerült további 384 sír leírásának kiegészítését, a belőlük előkerült leletanyagok a párhuzamok alapján történő korhatározását, és elnevezéseinek pontosítását elvégezni. Ehhez kapcsolódóan a fokozatosan restaurált leletanyagról a tárgyfotók és tárgyrajzok készítését tervezem a 2019 év során. Valamint ezek adatok és rajzok illetve fotók felvitelét a digitális adatbázisba. Továbbá az adatbázisba felvitt tárgyak közül a feldolgozás során egy későbbi kiállításra szánt szűkebb leletanyagot válogatok össze.

Továbbá a Gepida amulettek a Kárpát-medencében című tanulmányom képtábláihoz szükséges tárgyfotókat és tárgyrajzokat kell elkészítenem, hogy a tanulmány publikációba leadható legyen, ha időben elkészül, akkor még a 2019-es A Móra Ferenc Múzeum Évkönyvébe.

Ezeket túl tervezem az Aranyági halom lelőhelyen előkerült szarmata temetőről egy előzetes jelentésként közölt rövidebb tanulmány megjelentetését. A tanulmányban az ásatás menetét, és annak nehézségeit foglalnám össze. Valamint a feltárás során tett megfigyeléseim alapján néhány új adatot közölnék a szarmata kori temetkezési szokásokról. Továbbá az előkerült leletanyag közül a párhuzam nélküli tárgyakból egy szűkebb gyűjtést közölnék a tanulmány végén. A tanulmányok mellett tervezem a Csongrád megyében megrendezésre kerülő

régészeti tematikájú konferenciákon a Nagylaki illetve az Aranyági lelőhelyekről készült előadások elkészítését.

Hegedűs Anita

tudománykommunikációs munkatárs

Szakmai beszámoló (2018)

A 2018-as évben folytattam kutatásaimat a doktori disszertációm témakörében (az egyetemisták múzeumképe, attitűdje vidéki egyetemek tekintetében): fókuszcsoportos interjúkat készítettem a Szegedi Tudományegyetem hallgatóival, valamint megkezdtem a kérdőíves kutatásomat. A Debreceni Egyetem Humán Tudományok Doktori Iskola abszolvált hallgatójaként részt vettem a LeaRn Innov kutatásokban: Csongrád megyei településeken készítettem interjúkat kutatásokat a kulturális és közösségi tanulás témakörében. Ezen kutatásból két kézirat (egy angol és egy magyar nyelvű) készült, melyek 2018 végén megjelenés alatt álltak.

Az év folyamán rendszeresen vettem részt szakmai konferenciákon, ahol magyar nyelvű előadásokat tartottam főként doktori kutatásom témakörében. Emellett szervezője voltam a 2018-as Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében című konferenciának, mely absztraktkötetét szerkesztőként gondoztam.

Tudományos munkám másik vonulatát a Veritatis Imago című tudományos, múzeumi és kulturális folyóirat jelentette, melynek szerkesztőségi koordinátoraként, szerkesztőjeként intéztem a 2018-as számok megjelenését.

2018-ban is tartottam kurzusokat a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi és Gazdaságtudományi karán meghívott oktatóként magyar és angol nyelven.

Publikációk:

Hegedűs Anita (szerk.); Medgyesi, Konstantin (szerk.): Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében 2018.: Program- és absztraktkötet. Szeged, Magyarország : Móra Ferenc Múzeum (2018) , 59 p. ISBN: 9789639804593

Hegedűs Anita: Múzeumok a felsőoktatás szolgálatában: Hogyan találhat egymásra a tudományos tanulmányírás módszertana és Munkácsy Mihály? In: Kriston-Vizi, József (szerk.). MÚZEUMI ÖRÖKSÉG-KÖZÖSSÉG. MÚZEUMANDRAGÓGIAI TANULMÁNYOK, ESSZÉK MAGYAR ÉS NEMZETKÖZI NÉZŐPONTBÓL. Budapest-Kecskemét, Magyarország : Kecskeméti Katona József Múzeum, Pulszky Társaság, Magyar Múzeumi Egyesület múzeumandragógiai tagozata, (2018) pp. 354-366. , 13 p.

Hegedűs Anita: A Makói járás helyzete a kulturális és a közösségi tanulás tekintetében – Földeák. In: Kultúra és Közösség (megjelenés alatt)

Hegedűs Anita: The role of cultural and community learning in the development of the Makó township: Cultural and community learning in Földeák. LeaRn Innov könyvek. 2018. (megjelenés alatt)

Előadások:

Hegedűs Anita: A közösségi és kulturális tanulás helyzete a kisteleki járásban a LeaRn index mutatói és interjúk vizsgálatok alapján. In: Magyar, Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete (szerk.). Oktatás, gazdaság, társadalom : HuCER 2018 Absztraktkötet. Budapest, Magyarország : Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete, Hungarian Educational Research Association (HERA), (2018) pp. 76-76. , 1 p.

Hegedűs Anita: Felsőoktatás a múzeumban: Külföldi hallgatók egyetemi kurzusainak módszertani lehetőségei. In: Hegedűs, Anita; Medgyesi, Konstantin (szerk.). Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében 2018. : Program- és absztraktkötet. Szeged, Magyarország : Móra Ferenc Múzeum, (2018) p. 22

Hegedűs Anita: Múzeumok a felsőoktatás szolgálatában: Hogyan találhat egymásra a tudományos írás módszertana és Munkácsy Mihály? (2018). VII. Országos és III. Nemzetközi Múzeumandragógiai Konferencia. Érték és attraktivitás a kulturális örökségközvetítésben. Felelős felnőttek: a múzeumi közösségfejlesztés új útjai, 2018. május 7-8., Katona József Múzeum, Kecskemét, Megjelenés: Magyarország

Kutatási, szakmai terv (2019)

A 2019-es évben fő célom a doktori disszertációval kapcsolatos munka folytatása: magas alanyszámú kérdőíves kutatás elvégzése a Szegedi Tudományegyetemen és a Debreceni Egyetemen, illetve célom belépni a doktori fokozatszerzési eljárásba. Emellett folytatom a publikálási tevékenységemet, konferenciákon előadások megtartását, illetve továbbra is közreműködöm majd a Veritatis Imago c. szakmai folyóirat működtetésében. Emellett folytatom oktatói tevékenységemet is.

2019-ben két konferencia szervezését fogom vinni: a Szeged 300 éve konferenciát, illetve a Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében c. konferenciát.

Keresztes Noémi Ninetta

régész, segédmuzeológus

Szakmai beszámoló (2018)

Régészként az év döntő többségét terepi munkával töltöttem Csongrád- és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében. Összesen több, mint 17000 négyzetmétert tesz ki saját feltárásaim területe, illetve más kollégák ásatain is közreműködtem régészként. Az év folyamán négy publikációm jelent meg, ezek közül kettő önálló, másik kettőben társszerzőként vettem részt. A Móra Ferenc Múzeum Évkönyvében dr. Kiss P. Attilával közösen írtunk egy tanulmányt a langobard és gepida női sírokban található fegyvermelléletek jellemzőiről és értelmezési lehetőségeiről. A Múzeum gondozásában megjelenő Határtalan Régészet című folyóirat hasábjain olvasható a másik három cikk. Önálló munkáim közül az egyik az ősi tetoválésszerekkel és technikákkal foglalkozik behatóbban, a másik a tetoválás témakörének egy határterületét, a testmódosítás különböző lehetőségeit járja körül. Mindemellett Litauszki

Zoltánnal közösen jelentettünk meg egy tanulmányt híres és hírhedt történelmi személyiségek tetoválásairól. Szintén a fentebb említett folyóiratban került publikálásra több tárgyrajzom, valamint egy falurekonstrukciós rajzom is. A Határtalan Régészet képszerkesztőjeként a beérkezett tanulmányokhoz szerteágazó témákban végzek anyaggyűjtést, hogy az aktuális cikkhez legmegfelelőbb képek kerülhessenek a magazinba. Az év folyamán hallgatóként részt vettem a Szegedi Járási Hivatal által megrendezett „Láthatatlan és látható örökségünk” című műemlékvédelmi konferenciáján, valamint a Szegedi Tudományegyetem Régészeti Tanszéke által szervezett „Magyarország honfoglalás kori és kora Árpád-kori sírleletei” című konferencián. Az általam idén feltárt szőregi birituális szkíta temető beavatóra került egy vaskori népességtörténeti kérdésekkel foglalkozó nemzetközi archaeogenetikai projektbe. A teljes genom szekvenáláshoz szükséges mintavételben nyújtottam segítséget Hajdu Tamás és Marcsik Antónia antropológusoknak. A múzeumi terepi és tudományos munka mellett egykori témavezetőm kérésére idén is langobard fegyverekről szóló anyagismeret órát adtam vendégelőadóként a Szegedi Tudományegyetem Régészeti Tanszékén. Tudománynpszerűsítő előadás keretében mutattam be a régészek munkáját gyermekeknek a Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltári Központjában. A Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében 2018 című konferencián Litauszki Zoltánnal közösen számoltunk be a szőregi szkíta birituális temetőről.

Publikációk, előadások 2018:

Kiss P. Attila – Keresztes Noémi Ninetta: *"Harci ingem ki hasítja? Ki háborítja álmom?"*, avagy léteztek gepida és langobard fegyveres nők a Kárpát-medencében? MFMÉ 2017 (2018) 41-67.

Keresztes Noémi Ninetta: *Tűvel, tüskével, kagylóval. Ősi tetoválóeszközök és technikák.* Határtalan Régészet III. évf. 3. szám – 2018. 5-8.

Keresztes Noémi Ninetta: *A szépség ára: a testmódosítás régészeti nyomai.* Határtalan Régészet III. évf. 3. szám – 2018. 50-54.

Litauszki Zoltán – Keresztes Noémi Ninetta: *Mindenkinek vannak titkai. Híres tetováltak a múltból.* Határtalan Régészet – Archeológiai Magazin III. évfolyam 3. szám – 2018. 61-64.

Keresztes Noémi Ninetta: *Langobard fegyveresek és fegyveres sírok a Kárpát-medencében.* SZTE BTK Régészeti Tanszék, vendégelőadó.

Keresztes Noémi Ninetta: *Fél lábbal a sírban. Mit csinál a régész igazából?* MNL CSML Szeged, vendégelőadó.

Keresztes Noémi Ninetta – Litauszki Zoltán: *„Ezért a pár csontért és rozsdás vacakért mi értelmesebb turkálni itt?”*, avagy birituális szkíta temető feltárása Szőregen. MuKuCsom 2018

Kutatási, szakmai terv (2019)

Az év első felében fontos feladatnak tekintem a Tar-Sztúpa alatti rész lelőhely, mint a Móra Ferenc Múzeum egyik első megyén kívüli feltárásának tudományos feldolgozását Litauszki Zoltánnal közösen. A kutatásban Marcsik Antónia segítségével fontos szerepet kap az embercsontok és a halotti máglyáról származó hamvak elemzése. Szintén kiemelt hangsúlyt fektetek az antropológiai elemzésre, valamint egy különleges lehetőségnek köszönhetően az archeogenetikai kutatásra a szőregi birituális szkíta temető vizsgálatánál, melyről legalább egy ismertterjesztő jellegű tanulmányt szeretnék a tárgyévben publikálni. Ugyancsak a szőregi temető néhány különlegesebb leletének és temetkezési szokásának, valamint sírépítményeinek elemzésénél elengedhetetlen lesz a korábban feltárt Csongrád-megyei szkíta lelőhelyek leleteinek és dokumentációjának újbóli vizsgálata. A Határtalan Régészet folyóiratban megjelent tetoválás és testmódosítás témájú cikkeimet egy hosszabb kutatás első lépéseként tudományos tanulmánnyá szeretném bővíteni. Ezt megalapozandó behatóbban szándékozom átnézni a Móra Ferenc Múzeum gyűjteményét a témához köthető tárgyakat keresve. Elsődleges céloom lehetséges tetoválóeszközök, illetve esetleg tetoválást ábrázoló díszítőelemek felkutatása, amelyre leginkább az őskori leletanyagban számíthatunk.

Kovács-Krassói Anikó

muzeológus, irodalmi gyűjteménykezelő

Szakmai beszámoló (2018)

A Móra Ferenc Múzeum Helytörténeti és Irodalomtörténeti Osztályának munkatársaként elsődleges feladatom az Irodalomtörténeti Gyűjtemény dokumentumainak rendszerezése, leltározása, kutathatóságának biztosítása. A 2018-as évben feldolgozásra került a Buday György-dokumentáció további része, ifj. Horváth István, a tragikus körülmények között elhunyt szegedi fiatal színész-rendező hagyatéka, Hermann Antal néprajzkutató szellemi öröksége, Ilia Mihály múzeumra hagyott munkáinak rendszerezése. A munka során folyamatos együttműködés zajlik a Forum Hungaricum Nonprofit Kft munkatársaival, akik a dokumentumok digitalizálását követően feltöltik az úgynevezett rekordokat a kft adatbázisába, melynek révén a múzeum anyagai transzparenssé válnak a kutatók számára. Ennek köszönhetően számszerűsíthetően megnőtt azon kutatók jelentkezése, akik e munka eredményeként a MaNDA felületén rátalálva az eredeti dokumentumokat keresik kutatás, publikálás céljából. Munkám egyik része a kutatás iránti igények kiszolgálása, a kért dokumentumok átadása megtekintésre személyesen vagy digitalizált másolatának elküldése interneten.

Az idei MUKUCSOM, vagyis Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében, a Kultúrpalotában megrendezett szokásos éves konferenciáján a Forum Hungaricum és a Móra-múzeum együttműködésének folyamatairól tartottam előadást. A beszámoló célja az volt, hogy hangsúlyozzam, a magyar szellemi örökség ápolása és elérhetővé, kutathatóvá tétele a nagyközönség számára a muzeológia kiemelt feladata.

Az Irodalomtörténeti Gyűjtemény kiemelt részét képezi névadónk szellemi hagyatéka. Az itt őrzött levelezés és szerelmes levelek nem csupán Móra Ferenc érzéseit hivatottak bemutatni, hanem az adott kor hű lenyomatai. Ennek tükrében került publikálásra a 2018-as évben Móra két levelének elemzése, mely ugyanazon a napon, ugyanazon személynek, vagyis műzsájának, titkos szerelmének, Kalmár Ilonának, de két különböző stílusban íródott. A publikáció Vészits Andrea, az író dédunokája és Medgyesi Konstantin társszerzői közreműködésével született meg. Móra Ferenc Kalmár Ilonával folytatott levelezése további feldolgozásra vár.

A 2018-as évben elkezdődött egy leendő állandó Móra-émlékiállítás szövegeinek összegyűjtése és rendszerezése, mely során Móra Ferenc írói, költő, újságírói tevékenységét áll szándékunkban bemutatni. A munka előkészítése tudományos kutatást igényel, hiszen a sokoldalú Móra valamennyi szerepét célszerű egy - minden korosztályt megcélzó - tárlat létrehozása során.

A Helytörténeti és Irodalomtörténeti Osztály új, önéletírásos-oral history gyűjtemény megkezdett munkájában veszek részt a 2018-as évtől. Feladatom az oral history-interjúk alanyainak gyűjtése, megkeresése, időpont és helyszín megszervezése, az interjúkészítés lefolytatásában való részvétel. A 2018-as év során egy életút interjú elkészítését koordináltam, valamint részt vettem a több alkalomból álló interjúkészítés folyamatában.

Pályázati tevékenység részeként a Széchenyi 2020 keretében meghirdetett EFOP-3.3.2-16 jelű, „Kulturális intézmények a köznevelés eredményességéért - Hétköznapi rítusai Szegeden” című pályázatban projektvezetői és múzeumpedagógusi feladatkört látok el. Ennek részeként koordinálok a múzeumpedagógiai tevékenységeket, kapcsolatot tartok a pályázatba behívott intézmények vezetőivel, résztvevőivel, s elvégzem a pályázattal kapcsolatos adminisztrációs feladatokat, valamint én magam is tartok múzeumpedagógiai foglalkozásokat. A pályázatban igényelt 8513659 ft összeg támogatásra került, a pályázat megvalósításának kezdete 2018. március 1-jén kezdődött, a futamidő végének kitűzött dátuma 2020. február 29. Közművelődési tevékenységem: a múzeum időszaki és állandó kiállításai rendszeres tárlatvezetést tartottam a 2018-as évben is, melyet a Fekete ház – a közeljövőben megrendezésre kerülő - kiállításai során folytatni kívánok. Múzeumpedagógiai évnnyitók, múzeumok éjszakája programsorozat előkészítéséhez és lebonyolításához szorosan kapcsolódom. A 2018-os év során kiállítások szövegeinek nyelvi lektorálást vállaltam.

Kutatási, szakmai terv (2019)

A 2019-es évben folytatom a Lengyel András által összegyűjtött irodalomtörténeti anyag módszeres feldolgozását. A Buday-anyag az Irodalomtörténeti Gyűjtemény legtekintélyesebb részét képezi, a 2019-as évben is szükséges a folytatása. A Forum Hungaricum rendszerébe való feltöltés feltehetően átmeneti időre szünetel, amint új megállapodás születik a Nonprofit Kft és a Móra Ferenc Múzeum között, a közös munka folytatódik. A cél, hogy az irodalomtörténeti gyűjtemény transzparenssebbé váljon, segítve ezáltal a kutatásokat illetve a jövőbeli kiállítások, kamaratárlatok létrejöttét.

A 2019-es évben terveim között szerepel Móra Ferenc hagyatékának további feldolgozása és publikálása. Móra Ferenc és Kalmár Ilona titkos szerelmi viszonyáról, s a mindennek köszönhetően létrejövő versekről, szerelmes levelekről az elmúlt években már több publikáció született. Vészits Andrea és Medgyesi Konstantin társszerzőségében egy leendő

forrásközlésben a szerelmes levelek szűk egy hónapos keresztmetszetét szeretnénk közölni. Ez az egy hónap azért lehet fontos és különleges, mert Kalmár Ilona, Móra Ferenc halála után harminc esztendővel ezen hónap Móra-levelezését egy füzetbe átmásolta - mindmáig rejtély, hogy ezt miért tette. A dokumentumokat szöveghűen kívánjuk közölni bevezető tanulmánnyal, illetve a forrás megértéséhez szükséges jegyzeteléssel.

A 2018-as évben megkezdett Móra-émlékiállítás tervezése és megvalósítása a 2019-es évben folytatódik. A feladat a közművelődési tevékenységen túl kutatói feladatot is jelent számomra, hiszen a közlésre, bemutatásra szánt szövegek szisztematikus és alapos előkészítést igényelnek ahhoz, hogy minden korosztály megtalálja a számára megfelelő üzenetet.

A tudományos kutatómunka részeként a 2019-es évben is részt veszek az önéletírásos-oral history gyűjtemény gyarapításában. További interjúalanyok megkeresésével a visszaemlékezések gyűjtése folytatódik, melynek során nem csupán szegedi, hanem Csongrád megye más településeiről is megkeresünk adatközlőket.

Publikációk, előadások:

Kovács-Krassói, Anikó ; Medgyesi, Konstantin: Móra Ferenc múzeumigazgatói karakterisztikájához: Egy Somogyi Szilveszter polgármesterhez írott levél értelmezése. VERITATIS IMAGO: TUDOMÁNYOS, MUZEOLÓGIAI, KULTURÁLIS FOLYÓIRAT 2018 : 1 pp. 25-33. , 9 p. (2018)

Kovács-Krassói, Anikó: Fórumban a Forum Hungaricum. In: Hegedűs Anita, Medgyesi Konstantin (szerk.): Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében, 2018. december 4. pp. 27-27., 1.p.

Kovács-Krassói, Anikó ; Medgyesi, Konstantin ; Vészits, Andrea: A titok formái: egy nap, két levél – Adalékok Móra Ferenc és Kalmár Ilona titkos és hivatalos üzenetváltásához. In: A MÓRA FERENC MÚZEUM ÉVKÖNYVE (2014-) Új folyam : 4. pp. 273-286. , 14 p. (2018)

Litauszki Zoltán

régész

Szakmai beszámoló (2018)

Az idei év jelentős részét terepen töltöttem, döntő többségében ásatáson, mint szakmai munkatárs, ritkábban régészeti szakfelügyeleten vettem részt Csongrád megyében. Saját feladataim mellett más kollégák ásatásain is készséggel segítettem, közreműködtem. A megye határain kilépve Északkelet-Magyarországon, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében az M30-as autópálya építkezéséhez kapcsolódó nagyszabású feltárások közül két nagyobb felületen, először Novajdrányban, majd Hernádszurdokban képviseltük a múzeumot munkatársammal, Keresztes Noémi Ninettával. Az év folyamán három publikációm jelent meg, ezek közül két tudományos és egy ismeretterjesztő jellegű. Az egyik tudományos publikáció a szegedi *A Móra Ferenc Múzeum Évkönyvében* látott napvilágot, a középkori templomkörüli temetőknél és kincsleletekben található pecsétgyűrűkről, amelyben összefoglaltam eddigi ismereteinket a

tárgytípusról, valamint a gyűrűkkel kapcsolatos problematikus kérdésekkel is foglalkoztam. Ez a tanulmány tulajdonképpen az egykori diplomamunkám néhány fontosabb fejezetét foglalta össze, újabb kutatásaim eredményeivel kiegészítve. A másik cikk az orosházi Nagy Gyula Területi Múzeum *Mozaikok Orosháza és vidéke* múltjából című kiadványában jelent meg, amelyben az orosházi múzeumigazgató, Rózsa Zoltán felkérésére egy 15-16. századi végegyházi pecsétnyomót ismerttettem. Ismeretterjesztő jellegű munkám a múzeum gondozásában megjelenő *Határtalan Régészet* című archeológiai magazin hasábjain olvasható, amelyben híres történelmi személyek titkolt vagy kevésbé titkolt tetoválásait ismerttettem Keresztes Noémi Ninettával közösen. Az év második felétől a *Határtalan Régészet* magazinban képszerkesztőként közreműködöm, feladatom, hogy a szerzők kéréseit is szem előtt tartva a beérkezett tanulmányokba a lehető legmagasabb minőségű képek kerüljenek. Az aktuális kutatási eredmények és újdonságok megismerésének érdekében hallgatóként vettem részt a Csongrád Megyei Kormányhivatal Szegedi Járási Hivatalának „*Láthatatlan és látható örökségünk*” című országos műemlékvédelmi konferenciáján, a Szegedi Tudományegyetem Régészeti Tanszéke által szervezett „*Magyarország honfoglaláskori és kora Árpád-kori sírleletei*” című konferencián és könyvbemutatón, illetve az orosházi Nagy Gyula Területi Múzeum szervezésében a *Fiatal Középkoros Régészek X. Konferenciáját* látogattam meg. Év végén pedig a *Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében* című tudományos konferencián a szőregi szkíta birituális temető feltárásának eredményeiről számoltunk be az ásatóval, Keresztes Noémi Ninettával egy előadás keretében.

Publikációk, előadások 2018-ban:

Litauszki Zoltán: „*Minek nevezzelek?*” *Egy gyakori tárgytípus középkori temetőinkből és kincsleleteinkből (Adatok a középkori pecsétgyűrűk kutatásához)*. A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve 2017 (Új folyam 4 – 2018) 69-80.

Litauszki Zoltán: *Egy 15-16. századi pecsétnyomó Végegyháza határából*. In: *Mozaikok Orosháza és vidéke múltjából* 19. Fémek a földből I. (2018) 113-114.

Litauszki Zoltán – Keresztes Noémi Ninetta: *Mindenkinek vannak titkai. Híres tetováltak a múltból*. *Határtalan Régészet – Archeológiai Magazin* III. évfolyam 3. szám – 2018. 61-64.

Keresztes Noémi Ninetta – Litauszki Zoltán: „*Ezért a pár csontért és rozsdás vacakért mi értelme turkálni itt?*”, *avagy birituális szkíta temető feltárása Szőregen*. *Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében* konferencia 2018

Kutatási, szakmai terv (2019)

A 2019. évben szakmai munkatársammal, Keresztes Noémi Ninettával tervezzük több közös projektünk tudományos feldolgozását. Először a Tar-Sztúpa alatti rész lelőhely publikálását tűztük ki célul. Ez az ásatás ugyan a Móra Ferenc Múzeum egyik megyén kívül történő feltárása volt, de az ott előkerült késő bronzkori halotti máglya kiemelkedő régészeti jelentősége feltétlenül érdemessé teszi a múzeum valamely kiadványában történő megjelentetésre. Ennek megvalósítása érdekében már az előkészületeket megtettük az anyag

idei leltározása során. Emellett a 2018. év első felében feltárt szőregi birituális szkíta temetőt szeretnénk egy ismeretterjesztő jellegű tanulmány keretében ismertetni a *Határtalan Régészet* című archeológiai magazin hasábjain, a jövő év második felében megjelenő, témájában is épp idevágó számában. A temető további régészeti, antropológiai és archaeogenetikai vizsgálatainak fényében elengedhetetlen lesz az eddig feltárt Csongrád megyei szkíta lelőhelyek leleteinek összevetése és dokumentációinak újbóli vizsgálata. Saját kutatási területem a közelmúltban a középkori pecsétgyűrűkön kívül tovább bővült a középkori pecsétnyomók tanulmányozásával. Ennek köszönhetően kerültem még szorosabb kapcsolatba két másik vidéki múzeum, a kecskeméti Katona József Múzeum és az orosházi Nagy Gyula Területi Múzeum kollégáival is. Az elmúlt években a fémkeresősökkel kötött együttműködés során az említett múzeumok gyűjtőterületén igen nagy mennyiségű gyűrű és pecsétnyomó került a múzeumok gyűjteményeibe, amelyek feldolgozásában többféle feladatot vállalok. Ez azért fontos, mert vizsgálataim során támaszkodhatom a diplomamunkámban lefektetett alapokra, de az új kutatás során a rengeteg előkerült tárgy által lehetőségem nyílik a szegedi és más Csongrád megyei múzeumokban korábban már összegyűjtött analógiákat, típusokat és variánsokat további változatokkal bővíteni és kontextusba helyezni a dél-alföldi régión belül. Mindezek felül a kecskeméti pecsétnyomók kapcsán pedig Pánya Istvánnal tervezzük egy közös cikk megírását.

Löffler Zsuzsanna

régész, segédmuzeológus

Szakmai beszámoló (2018)

2018-ban F. Lajkó Orsolyával közösen folytattuk a kutatást a *Szeged, Dóm téri ismeretlen korú templom azonosítása* pályázat keretén belül elvégzett feltárás leletanyagával kapcsolatban, amely pályázatot az NKA és Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata támogatták. A kutatás alapján egyre biztosabbnak látszik a kis templom Árpád-kori keltezése, s hogy Szeged legkorábbi épített örökségére bukkantunk. Eddigi eredményeink alátámasztására újabb természettudományos vizsgálatokat kértünk, melyek elkészülte 2019 tavaszára várható.

2018-ban többször nyílt alkalom tudományos ismeretterjesztésre, két alkalommal kértek fel pályaaorientációs nap keretén belül régészeti témájú előadás tartására. A Zrínyi Ilona Általános Iskolában két előadás során az alsó tagozatosoknak mutathattam be a régészek munkáját, valamint az SZTE Ságvári Endre Gyakorló Gimnáziumban a pályaválasztás előtt álló harmadik évfolyamos osztályoknak tartottunk előadást a belvárosi régészetről, különös tekintettel a szegedi vár kutatására és a Dóm tér templomainak feltárására, B. Molnár Csillával közösen. Szintén a tudományos ismeretterjesztéshez kapcsolható, hogy az országos Örökségvédelmi Napok keretében segédkeztem B. Molnár Csillának a szegedi várról tartott előadások lebonyolításában.

B. Molnár Csillával együttműködve megkezdtük a szegedi „nagy árvíz” 150., ill. Szeged szabad királyi városi rangra emelkedésének 300. évfordulója alkalmából, a város által szervezett ünnepségsorozat keretén belül megvalósuló régészeti konferencia szervezését,

„Elpusztul várak, elfeledett templomok” címmel. A konferencia célja, hogy minél több Szeged múltját érintő kutatás eredményét bemutathassuk ezen a témán belül, s ezek mellett lehetőséget adjunk az ország más területén zajló templom- és várkutatások eredményeinek megismertetésére. A konferencia tervezett időpontja 2019 szeptembere.

Kutatási, szakmai terv (2019)

F. Lajkó Orsolyával közösen a *Szeged, Dóm téri ismeretlen korú templom azonosítása* pályázat keretén belül elvégzett feltárás eredményeit szeretnénk publikálni és régészeti konferenciákon bemutatni 2019 folyamán. A leletanyaghoz kapcsolódó természettudományos vizsgálatok egy része még folyamatban van, a belőlük nyert adatok feldolgozása után egy cikket tervezünk megjelentetni a kutatás számára eddig ismeretlen, feltehetően Árpád-kori templomról A Móra Ferenc Múzeum Évkönyvében, valamint a Várak, kastélyok, templomok magazinban. Egy a feltárást és a hozzá kapcsolódó kutatási eredményeket összefoglaló előadással szeretnénk részt venni a *Fiatal Középkoros Kutatók konferenciáján*, valamint a Móra Ferenc Múzeum által szervezett, „Elpusztult várak, elfeledett templomok” elnevezésű konferencián. A 2019 szeptemberére tervezett konferencia szervezését és lebonyolítását B. Molnár Csillával együtt vállaltuk.

A jövőben a szegedi és Szeged környéki Árpád-kori/középkori templomok kutatását mindenképpen folytatni szeretnénk. F. Lajkó Orsolyával együtt szeretnénk egy újabb pályázatot benyújtani, melyben támogatást kívánunk nyerni a szőregi monostordomb, és egy eddig csak terepbejárás adatokból ismert, szintén Szőreg környéki templom kutatására.

Amennyiben a 2019. évi terepi munkák lehetővé teszik, szeretnénk még két általam vezetett feltárás anyagából kiemelt lelet/leletegyüttes kapcsán kutatást végezni. A 2015-ben Makó-Vöröskereszt lelőhelyen előkerült szarmata üvegpotharas sír anyagát tervezzük bemutatni egy cikkben, Borsódi Martin végzős régész hallgatóval közösen, valamint a 2017-ben elvégzett Szőreg, Szerb utcai feltárás során előkerült késő bronzkori antropomorf ábrázolást szeretném publikálni, amely a Dél-Alföldön igen ritka ebből a korszakból.

Dr. Medgyesi Konstantin

történész-főmuzeológus, tudományos és közönségkapcsolati igazgatóhelyettes

Szakmai beszámoló (2018)

Kutatásokat folytattam a Móra Ferenc Múzeum gyűjteményébe 2011-ben bekerült és 2018-ban teljesen digitalizált Enyedi-fotóhagyatékról. Az Enyedi-gyűjtemény rendkívül értékes vizuális forrást jelent a Kádár-korszakról és a rendszerváltozás időszakáról. E témában jelent meg írásom, tartottam előadást és több publikációt is előkészítettem.

Közgyűjteményi vezetőként közreműködtem a múzeumi önéletírás-oral history gyűjtemény 2018-as létrehozásában. Az új gyűjtemény számára mindeddig 10 interjút rögzítettem munkatársaimmal, s 10 írásos forrást gyűjtöttünk be. Összeállítottam azon szegedi polgárok listáját, akikkel a közeljövőben életút-interjút rögzítünk. Ehhez közvetve kapcsolódik, hogy

múzeumelméleti szempontból tanulmányoztam a jövő múzeumi világának sorsdöntő témáját jelentő visual history kontra oral history tematikát. E kérdéskörrel publikációt készítettem elő. A 2018-as esztendőben kiadásra előkészítettem a „Szavakkal ölni – demokrácia-diskurzusok a koalíciós években és a koalíciós évekről (1945-1949)” című kötetem kéziratát.

Több éves kutatómunkát követően tavaly megírtam és publikáltam múzeumunk névadójának, Móra Ferencnek a politikai küzdőtérben végzett közéleti mozgását. Társszerzőként Móráról még további két cikket publikáltam.

Kutattam és cikket publikáltam a XX. századi Csanád megye kiemelkedő jelentőségű közéleti szereplőjének, Könyves-Kolonics Józsefnek az életútjáról. E téren a további kutatómunkát szükséges folytatni a következő esztendőkben is.

A múlt évben folytattam a köz- és mikrotörténeti jellegű önéletírások, naplók, visszaemlékezések fogalomtörténeti megközelítésű textológiai vizsgálatát.

Az esztendő folyamán tartottam több előadást a múzeumi-kulturális kommunikáció trendjeiről és az oral history múzeumi célzatú használatáról. Számos ismeretterjesztő interjút adtam Szeged múltjáról és a szegedi múzeum történetéről.

Egyetemi adjunktusként kulturális kommunikációs és történeti témájú órákat, kurzusokat tartottam. 2018-ban az Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagjává (II. Filozófiai és Történettudományok Osztálya) választottak.

Kutatási, szakmai terv (2019)

Három olyan publikációm van előkészítés alatt az Enyedi-hagyatékról, amelyet idén befejezek. Publikáció-készre írom meg az oral history témaköréről szóló elméleti tanulmányomat is.

Kutatást folytatok és több előadást tartok, illetve publikációt tervezek majd arról, hogy a szegedi Hősök Kapuja milyen szerepet töltött be egykoron és napjainkban a kulturális örökség és az emlékezetpolitika tekintetében.

A tervek szerint kiadásra kerül a kéziratban 2018-ban elkészült „Szavakkal ölni – demokrácia-diskurzusok a koalíciós években és a koalíciós évekről (1945-1949)” című könyvem.

Előkészítek egy angol nyelvű tanulmányt a koalíciós évek demokrácia diskurzusáról. Folytatom a Könyves-Kolonics József életútját feltáró kutatásaimat.

A 2019-es év során tovább dolgozom munkatársaimmal együtt az új gyűjteményünk, az önéletírás-oral history gyűjtemény bővítésén. A tavaly elkészült lista alapján legalább 20 szegedi vonatkozású életút-interjút készítünk az idén.

A Szegedi Senior Akadémia felkérésére az ősz folyamán ismeretterjesztő előadást tartok a Szeged 300 programsorozat részeként a város XX. századi történeti folyamatairól.

Publikációk, előadások:

Medgyesi Konstantin: A helyi demokrácia erőpróbája: a makói Pfeiffer-botrány – válság és megbélyegzés. BETEKINTŐ 2018 : 3. pp. 17-29. , 13 p. (2018)

Medgyesi Konstantin: A kádári hétköznapi világ Enyedi Zoltán fotóhagyatékában. In: Hegedűs, Anita; Medgyesi, Konstantin (szerk.). Múzeumi Kutatások Csongrád

Megyében 2018. : Program- és absztraktkötet. Szeged, Magyarország : Móra Ferenc Múzeum, (2018) p. 29.

Medgyesi Konstantin: A kisvárosi demokrata ideáltípusa: Könyves-Kolonics József jogász, városvezető és publicista (2018). In: Maroskult. A Szirbik Miklós Egyesület hivatalos blogja., Elérhető: <https://maroskult.wordpress.com/2018/02/19/a-kisvarosi-demokrata-idealtipusa-konyves-kolonics-jozsef-jogasz-varosvezeto-es-publicista>

Medgyesi Konstantin: A múzeum, mint jó hely: Munkácsytól a dinóig (2018). Művészeti Találkozó – Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark, 2018. július 5-7., Megjelenés: Magyarország,

Medgyesi Konstantin: Diszkurzív csomópontok a koalíciós évek demokrácia-diskurzusaiban. MAKÓI JÓZSEF ATTILA MÚZEUM ÉVKÖNYVE 2. pp. 186-213. , 45 p. (2018)

Medgyesi Konstantin: Szemelvények egy szenvedélyes flört történetéből: Móra és a politikai küzdőtér. VERITATIS IMAGO: TUDOMÁNYOS, MUZEOLÓGIAI, KULTURÁLIS FOLYÓIRAT 2018 : 1 pp. 8-18. , 11 p. (2018)

Medgyesi, Konstantin; Kovács-Krassói, Anikó: Móra Ferenc múzeumigazgatói karakterisztikájához: Egy Somogyi Szilveszter polgármesterhez írott levél értelmezése. VERITATIS IMAGO: TUDOMÁNYOS, MUZEOLÓGIAI, KULTURÁLIS FOLYÓIRAT 2018 : 1 pp. 25-33. , 9 p. (2018)

Medgyesi, Konstantin ; Kovács-Krassói, Anikó ; Vészits, Andrea: A titok formái: egy nap, két levél – Adalékok Móra Ferenc és Kalmár Ilona titkos és hivatalos üzenetváltásához. In: A MÓRA FERENC MÚZEUM ÉVKÖNYVE (2014-) Új folyam : 4. pp. 273-286. , 14 p. (2018)

Pópity Dániel

régész

Szakmai beszámoló (2018)

2018-ban számos, régészeti témájú ismeretterjesztő előadást tartottam. Áprilisban a szőregi Tömörkény István Művelődési házban Móra Ferenc Régészeti Ásatásai Szőregen című eladáson a helyi diákok ismerkedhettek meg a múzeumunk névadó kutatójával.

Ezen kívül több tucat szakmai vezetésre kerül sor az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkban, ahol a Mezőgazdasági Gépjárműkiállító épület alapjának feltárását vezetem. A park látogatói, köztük számos iskoláscsoport kapott betekintést az éppen zajló terepünkébe, megismerhette annak eszközeit, módszereit és céljait. Az előkerült középkori településrészlet biztosította ennek látványos kereteit.

A 2018-as évben több régészeti feltárást vezetem. A Móra Ferenc által is kutatott ikonikus Szeged-Makkoserdő lelőhelyen magánház építése kapcsán 69 m² feltárására került sor. Bár régészeti lelet nem kerül elő, sikerült a lelőhely szélét azonosítani.

Az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkban, Ópusztaszer - Monostor lelőhelyen, a tervezett mezőgazdasági gépjármű kiállító épületének építése során 400 m²-en egy többször átépített középkori épület és annak udvara került feltárássra. Az összefüggő felület, a többretegű középkori település, valamint az alattuk húzódó római kori településnyom vizsgálata értékes információkat hozott napvilágra. A leletanyag restaurálása folyamatban van.

A 2018-as év egyik legnagyobb beruházása volt a Makó és Hódmezővásárhely közti kerékpárút építése, amely számos régészeti lelőhelyet érintett. Ezek közül négy feltárássában vettem részt ásatásvezetőként. Hódmezővásárhely, Batidapuszta Déli parton 1461 m²-t, Hódmezővásárhely, Dékány-halom lelőhelyen 410 m²-t, Hódmezővásárhely, Dékány-halom II. lelőhelyen 319 m²-t, Hódmezővásárhely, Lázár-tanya lelőhelyen 2108 m²-t vizsgáltunk át. A munka eredményeként bronzkori, római kori és Árpád-kori leletekkel gazdagítottuk a környékről eddig gyűjtött régészeti ismereteinket.

Az idei év feladata volt Hódmezővásárhely-Orovecz-tanya megelőző feltárás régészeti leletanyagának leltározása 747 db tétellel. Az évi tudományos munka részben ehhez kapcsolódott. A Hódmezővásárhely elkerülő építéséhez kapcsolódó lelőhelyen, az avar kor első felére keltezhető településen talált leletek leltára mellett lezárult a tárgyak tárgyfotóinak és rajzainak elkészítése a teleprészlet későbbi közzététele céljából.

A 2018-as év aktuális feladata volt a revízió, amely a régészeti leletanyagot is érintette. Az általam vizsgálat alá vont kulturális javak száma 10 lelőhelyről 13565 őskori tételt tett ki.

Sólyom Péter

muzeológus-gyűjteménykezelő

Szakmai beszámoló (2018)

A 2018-as évben tudományos tevékenységemet az ehhez szükséges technikai hátterek megvalósítása jellemezte. Egy gyűjtemény akkor válhat transzparenssé, ha azt széles körben ismerik, azaz elérhetővé válik bárki számára. Ennek érdekében koordinálásommal a Móra Ferenc Múzeum pályázatot nyújtott be egy, a mai elvárásoknak megfelelő múzeumi adatbázis létrehozására. A 2018. évi Járasszékhely múzeumok szakmai támogatása pályázat kapcsán nyert támogatásból reményeim szerint a 2019-es éven elkezdhető a gyűjtemény feldolgozási munka a Monguz Kft. által fejlesztett Qulto integrált gyűjteménykezelő rendszerben. A rendszer biztosítja a szabványosságot, ezáltal összekapcsolható más hazai és nemzetközi közgyűjteményekkel.

A múzeum képviselőjeként részt vettem a Magyar Nemzeti Múzeum mint aggregátor szervezésében létrehozott MuseuMap aggregációs portálhoz való csatlakozásban. A csatlakozás révén lehetőség nyílt arra, hogy szélesebb körben népszerűsítsük a közgyűjteményt. A portál segítségével akár saját virtuális kiállítások valósíthatók meg. Egyben a tagság, a MuseuMap Klub lehetőséget ad arra, hogy a partnerintézmények révén szakmai támogatást nyújtson, új lehetőségeket biztosítva a műtárgyak feldolgozása, bemutatása kapcsán. A rendszer segítségével saját virtuális kiállítások valósíthatók meg.

Az intézmény szakmai támogatását célozza meg továbbá a közönség számára eddig nem elérhető tárgyak hagyományosabb bemutatása is. Ennek megvalósítására a Vár és kőtár épületének tetőtéri oldalhajójában történeti látványtár kialakításának tervezésében vettem részt. A közel 200 négyzetméteres területen ötvösművek, galvanoplasztikák, pecsétnyomók, millitáriák, Köves L. Imre porcelánok, fajanszok, Csúry óraszerkezetek kerülnének bemutatásra. A múzeum a megvalósítás érdekében pályázatot nyújtott be a Kubinyi Ágoston Program 2018 keretében, melyben mint projektmenedzser veszek részt.

Ahhoz, hogy a gyűjteményi adatbázist, a kiállításokat tartalommal lehessen feltölteni, elengedhetetlen a forrásanyag rendszerezése, majd a rendszerezett anyag digitalizálása, feldolgozása. Szakmai tevékenységem a rendszerezés és digitalizálás területén nyilvánult meg. A Helytörténeti és Irodalomtörténeti Osztály fotótárának és dokumentum gyűjteményének kezelőjeként szakmai koordinátora voltam a közfoglalkoztatási programban részt vett 3-4 munkavállaló digitalizálási tevékenységének. Ennek eredményeként közel 3500 eredeti helytörténeti vonatkozású fénykép, 13700 fotónegatív, 760 üvegnegatív lett digitalizálva. Irodalomtörténeti területen több mint ezer dokumentum előfeldolgozására került sor.

Cél, hogy ezen munkafázisok eredményei a beszámoló elején említett gyűjteménykezelő rendszerben egy egésszé forrva minél teljesebb szakmai támogatást nyújtsanak a kutatók, érdeklődők számára.

Kutatási, szakmai terv (2019)

A Helytörténeti és Irodalomtörténeti Fotótár gyűjteményének 2019-es szakmai terve

A Helytörténeti és Irodalomtörténeti Fotótár kezelőjeként fontosnak tartom, hogy minél több, Szegedet és Csongrád megyét érintő fénykép kerüljön a gyűjteménybe, illetve a már bekerült fényképek mihamarabb feldolgozásra kerüljenek, és ezáltal kutathatóvá, publikálhatóvá váljanak. A helytörténeti fotógyűjtemény gyűjtőköre széles skálán mozog. Portrék, utcák, terek, események: mind egy-egy pillanatkép a múltból, melyek megmutatják az akkori öltözködési, építészeti stílust vagy éppen demográfiai adatokkal szolgálnak, képekben kifejezve. Számomra egy város, megye története az eseményfotók ábrázolásában fejeződik ki a legteljesebb formájában. 2018-ban a Móra Ferenc Múzeum abba a szerencsés helyzetbe került, hogy bővült az eseményfotók száma Gyenes Kálmán sajtófotós hagyatékával. A 2019-es évre azt tervezem, hogy a több ezres tételszámú anyagot rendszerezem, feldolgozom és a digitalizálás révén előhívom a talán több évtizede, vagy még soha nem látott eseményt a negatív film homályából.

Ahhoz, hogy a feldolgozott anyag mások számára is elérhetővé, kutathatóvá váljon, 2019-ben a Qulto gyűjteménykezelő adatbázis beindítása mellett egy kutatószoba kialakítását tervezem a Múzeum földszinti két kisebb helyiségének összevonásával, ezáltal biztosítva a lehetőséget azon kutatóknak is, aki nem csupán online, de helyben is szeretnének kutatni, akár az eredeti dokumentumokat is tanulmányozva.

Szilágyi Kata

régész, múzeumpedagógus

Szakmai beszámoló (2018)

1. 2018-ban végzett tudományos tevékenység

Kiállításrendezés:

- 2018. március 22. Beszélő holtak – Történeti helyszínelők kiállítás megnyitója.
- 2018. április 26. Pécs, Janus Pannonius Múzeum – Csontváry Múzeum, Puszták aranya kiállítás megnyitója.
- 2018. október 13. Kápolnásnyék, Halász-kastély, Puszták aranya kiállítás megnyitója.

Konferencia előadások:

Szilágyi Kata: Alsónyék-Bátaszék – The chipped stone tools procurement and production activity of the late neolithic Lengyel culture in South-Transdanubia. Kiel, Németország, Colloquium 2018. július 10.

Szilágyi Kata: Where were the potential sources of lithic raw material? A pilot study on Late Neolithic stone collecting activities in Mecsek Mountain. 24th Annual Meeting of Association of European Archaeologist, Barcelona, Spain, 6. September 2018.

Szilvia Guba, Szilvia Fábián, Nicklas Larsson, Szabolcs Czifra, Roderick B. Salisbury, Kata Szilágyi: The Ipoly river as border or channel of communication? Case study/new results of the ISZAP- project (NE-Hungary). 24th Annual Meeting of Association of European Archaeologist, Barcelona, Spain, 7. September 2018.

Szilágyi Kata: The lithic procurement and production activity in the Late Neolithic period in southwestern part of Hungary. A case study from the site of Alsónyék-Bátaszék. 24th Annual Meeting of Association of European Archaeologist, Barcelona, Spain, 7. September 2018.

Publikációk:

Szilágyi Kata: Pattintható könyersanyagok terepi kutatása a Kelet-Mecsek területén. Magyar Régészet Online magazin 2018 nyár 1-9.

Szilágyi, Kata: The field survey of knappable raw materials in the Eastern-Mecsek area. Hungarian Archaeology E-Journal 2018 Summer, 1-9.

Szilágyi, Kata: Lithic raw material procurement in the Late Neolithic Southern-Transdanubian region: a case study from Alsónyék-Bátaszék site. in press (*Archaeologia Polona* 2018)

Szilágyi, Kata: The role of chipped stone artefacts in the Late Neolithic burial practice at Alsónyék (Hungary). in press (*British Archaeological Report* 2018)

Szilágyi, Kata: Deviant or trendsetter? How to interpret the surprising homogeneity of grave goods in Late Neolithic burials. in press (*Archeovest VI – In Marian Gumă (1951–1998). Interdisciplinariate în Archeologie și Istorie, Asoia ția Archeovest*, Timișoara, JATEPress Kiadó, Szeged, 2018. in press

Ösztöndíjak, tanulmányutak:

- 2018. április 29-május 13. Frankfurt am Main, Németország, Römische-Germanische Kommission, 2 hetes kutatói stipendium. Prof. Dr. Bánffy Eszter hívott meg a stipendiumra.
- 2018. május 14-szeptember 30. Kiel, Németország, Christian-Albrecht Universität zu Kiel, Institute für Ur- und Frühgeschichte. Öt hónapos szakmai gyakorlatot töltöttem, Prof. Dr. Johannes Müller volt a témavezetőm.

Egyetemi kurzusok:

2017-2018. tavaszi félév:

- Nyersanyag-felhasználás az őskorban szem. (MA)
- Régészeti közgyűjteményi ismeretek szem. (BA)

2018-2019. őszi félév:

- Bevezetés az őskor régészetébe ea. (BA)
- Bevezetés az őskor régészetébe szem. (BA)

MTMT tudományos tevékenység

1.

Szilágyi, Kata

THE LITHIC PROCUREMENT AND PRODUCTION IN THE LATE NEOLITHIC PERIOD IN SOUTHWESTERN PART OF HUNGARY. A CASE STUDY FROM ALSÓNYÉK-BÁTASZÉK

Barcelona, Spanyolország : European Association of Archaeologists (2018)

2.

Szilágyi, Kata

WHERE WERE THE POTENTIAL SOURCES OF LITHIC RAW MATERIAL? A PILOT STUDY ON LATE NEOLITHIC COLLECTING ACTIVITIES IN MECSEK MOUNTAIN

Barcelona, Spanyolország : European Association of Archaeologists (2018)

3.

Szilágyi, Kata ; Guba, Szilvia ; Fábrián, Szilvia ; Salisbury, Roderick B. ; Czifra, Szabolcs ; Larsson, Nicklas

THE IPOLY RIVER AS BORDER OR CHANNEL OF COMMUNICATION? CASE STUDY/NEW RESULTS OF THE ISZAP-PROJECT (NE-HUNGARY)

Barcelona, Spanyolország : European Association of Archaeologists (2018) , 585 p.

4.

Szilágyi, Kata

A FIELD SURVEY OF KNAPPABLE RAW MATERIALS IN THE EASTERN MECSEK AREA

HUNGARIAN ARCHAEOLOGY 2018 : nyár pp. 1-9. , 9 p. (2018)

5.

Szilágyi, Kata

PATTINTHATÓ KÖNYERSANYAGOK TEREPI KUTATÁSA A KELET-MECSEK TERÜLETÉN

Kutatási, szakmai terv (2019)

Az év első felében tervezem a doktori disszertációm befejezését és leadását az ELTE BTK Történelemtudományok Doktori Iskola Régészet Doktori Program keretében. A doktori cselekményt elindítottam, a doktori szigorlati Bizottság és a Doktori Védési Bizottság összeállítása már megtörtént. Áprilusra tervezem a doktori szigorlatot, amelyben a Kárpát-medence és tágabb környezet a neolitikum időszakában főtéma mellett, a késő neolitikus Lengyeli kultúra kapcsolat- és kereskedelmi rendszere, továbbá a neolitikus populáció antropológiája és paleopatológiája lesznek a szigorlati melléktémakörök. A doktori védés remélhetően júniusban fog megtörténni.

A doktori cselekmény mellett több nemzetközi konferencia előadást és hazai országos szimpóziumokon tervezem előadások megtartását.

- 2018. március 11-16. Kiel, Németország, INTERNATIONAL OPEN WORKSHOP 2019. Socio-Environmental Dynamics over the Last 15,000 Years: The Creation of Landscapes VI. Session 5: From Tells to settlement systems: Landscape and networks along the Danube and the Tisza from the Neolithic to the Bronze Age

Title: The lithic procurement and production activity in the Late Neolithic period in the south part of Transdanubia.

- 2019. április 10-12. Aquincum, Budapest, MOMOSZ – Őskoros kutatók összjövetele. Két előadással jelentkeztem a konferenciára.

- 2019. május 27-29. International Obsidian Conference, Sáropatak. The obsidian tools analysis in the assemblages of Karancsság and Szécsény sites kutatása című előadással készülök a konferenciára.

- 2019. szeptember 4-7. Bern, Svájc, EAA 25th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists. A konferenciára három előadással készülök.

- 2019. november 18-22, Budapest, 12th International Symposium of Knappable Materials. Egy angol nyelvű előadással készülök a konferenciára.

- 2019. december. Szeged, Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében. Egy előadással készülök a konferenciára.

- 2019. december 6. Eger, 10. Kőkor Kerekasztal Konferencia. Két előadással készülök a konferenciára.

Az előadások mellett két nemzetközi konferencia szervező bizottságának vagyok tagja (International Obsidian Conference, International Symposium of Knappable Materials).

Sztankovánszki Tibor
régész, segédmuzeológus

Szakmai beszámoló (2018)

A 2018. évi munka jelentős részét a terepi munkavégzés (feltárások, próbafeltárások, régészeti szakfelületek), a régi leletanyag, egyben a Régészeti látványtár rendezése, valamint a régészeti leletanyag revíziója (őskori és népvándorlás kori) tette ki. Emellett lehetőségem volt egyéni kutatást végezni és bemutatni vagy közös kutatómunkákban részt venni.

Elsőként a 2018. április 18-27-ig tartó idő-intervallumra rendeztünk egy kisebb kiállítást kurátori minőségben Sztankovánszkiné Osváth Zsófiával a Csongrád Megyei Kormányhivatal meghívására, *Csongrád megye római kori lakói (alcím: Szarmaták a Dél-Alföldön)* címmel. A kiállítás apropója a „*Láthatatlan és látható örökségünk*” című, 2018.04.18-án megrendezett műemlékvédelmi konferencia volt, ahol a kiállítás megnyitó beszédét magam mondhattam el.

A 2018-as évben tudományos konferencián két alkalommal előadóként, illetve társelőadóként vettem részt. Májusban, az *Új generáció. A szegedi Régészeti Tanszék tehetséggondozásának elmúlt évtizedei.* (Szeged, SZTE-BTK, 2018 május 30.) című konferencián a Makó-Dáli ugar, szarmata temetőrészlet elemzését mutattam be. E munkához kapcsolódóan 2018 júliusában néhány lelet radiológiai (röntgen) vizsgálatát is elvégeztük Dr. Palkó András segítségével, azonban az eredmények feldolgozása és közzlése a 2019-es évre maradt (bővebben lásd a terveknel). Az év második felében (szeptemberben) a Szegedi Tudományegyetem dombóvári vár 2015-2016-os ásatásiból származó üvegleletek előzetes régészeti és anyagvizsgálatának eredményeit mutattuk be társelőadómmal, Sztankovánszkiné Osváth Zsófiával *Dombóvár-Gólyavár késő középkori és kora újkori üvegleletei I.* címen (Konferencia: *Castrum Dombo 2014-2018. A dombói vár régészeti kutatásának első öt éve.* Budapest, MTA-BTK, 2018 szeptember 26.). Ezt a munkát természetesen az MTA Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont, Földtani és Geokémiai Intézet, Archeometriai Kutatócsoportjának (1112 Budapest, Budaörsi út 45.) tagjaival (Dr. Bajnóczi Bernadett – tudományos főmunkatárs, az Archeometriai Kutatócsoport vezetője –, Dr. Fórizs István – tudományos főmunkatárs –, Szabó Máté – intézeti mérnök) együttműködésben végeztük, hiszen a kutatócsoport végezte az archeometriai feldolgozást, továbbá az értékelő munka is a vezetésük alatt zajlott.

2018-ban publikálásra került A Móra Ferenc Múzeum évkönyvébe még az előző év során leadott, az MA szakdolgozatomat összefoglaló cikkem: *A Makó-igási járandói szarmata telep szerkezete és épületei* címmel. Továbbá a fentebb említett második előadáshoz kapcsolódóan megjelent a rezümékötetbe készített absztraktunk is: Sztankovánszki T.- Osváth Zs.- Fórizs I.- Szabó M.- Bajnóczi B.: *Dombóvár-Gólyavár késő középkori és kora újkori üvegleletei I.* címen.

Az év során több feltárás helyszínén: Hódmezővásárhelyen, Maroslelén és Szentés-Magyartésen tartottunk körbevezetést az érdeklődőknek. Augusztusban a maroslelei ásatást bemutattuk a helyi általános iskola (Maroslelei Általános Iskola) gyermekcsoportjainak, szülőknak és tanároknak is több alkalommal. Ezen felül augusztusban interjút adtunk a nyomtatott és online sajtónak (Délmagyarország), valamint a rádióknak is (Rádió 88) a feltárt szarmata temetőrészletről.

Előadások, publikációk:

Előadás

Sztankovánszki T.: Makó-Dáli ugar szarmata temetőrészlet elemzése. *A szegedi Régészeti Tanszék tehetséggondozásának elmúlt évtizedei.* (Szeged, SZTE-BTK, 2018. május 30.)

Sztankovánszki T.–Osváth Zs.–Fórizs I.–Szabó M.–Bajnóczi B.: Dombóvár-Gólyavár késő középkori és kora újkori üvegleletei I. *Castrum Dombo 2014-2018. A dombói vár régészeti kutatásának első öt éve.* (Budapest, MTA-BTK, 2018. szeptember 26.).

Kiállítás

Sztankovánszki T.–Osváth Zs.: *Csongrád megye római kori lakói. Szarmaták a Dél-Alföldön.* – „Láthatatlan és látható örökségünk” konferencia alkalmával (Csongrád Megyei Kormányhivatal. 6722 Szeged, Rákóczi tér 1. 2018. 04. 18-27.).

Móra Ferenc Múzeum Régészeti Látványtárat kialakításában segédkezés.

Publikáció

Sztankovánszki T.: *A Makó-igási járandói szarmata telep szerkezete és épületei.* MFMÉ–Új folyam 4. (2017) 2018, 103-120.

MTMT:

Sztankovánszki, Tibor

A Makó-igási járandói szarmata telep szerkezete és épületei

A MÓRA FERENC MÚZEUM ÉVKÖNYVE (2014-) 4. pp. 103-120. , 18 p. (2018)

Közlemény:30385615 Jóváhagyott Forrás Folyóiratcikk (Szakcikk)

Sztankovánszki T.–Osváth Zs.–Fórizs I.–Szabó M.–Bajnóczi B.: *Dombóvár-Gólyavár késő középkori és kora újkori üvegleletei I.* *Castrum Dombo 2014-2018. A dombói vár régészeti kutatásának első öt éve.* Absztraktkötet 2018. 21-22.

Kutatási, szakmai terv (2019)

2019 áprilisára Berta Adrián vezényletével és segédletével az *Antaeus*-ba készítünk egy történelmi/régészeti háttérű, szintén többszerzős (öt) publikációt a Dombóvár-Gólyavár eddig feldolgozott üvegleteiről (2015–2016-os ásatások üvegei). Ugyanakkor előzetes eredményeinket egy az eddigi társszerzőkkel közös, angol nyelvű közleményben is megjelentetjük az Archeometriai Kutatócsoport vezetőjének (Dr. Bajnóczi Bernadett) javaslatára. Tavasszal a többi üveglelet archeometriai vizsgálatához pályázatot adunk be,

illetve az eredményeink eddig megkezdett szélesebb régészeti és történeti interpretációjának folytatására törekszünk.

Folyamatosan dolgozom az M43 38. lh szarmata temető elemzésén. A kéziratot a 2019.évi (2020 megjelenés) MFMÉ-ben tervezem leadni. A temető két db római kori leletén leletanyagának (feltehetően páncéllemez) a teljes körű kutatás céljából a Szegedi Radiológiai Klinikán 2018. 07.04-én Dr. Palkó András tanszékvezető egyetemi tanár segítségével röntgen vizsgálatot is végeztünk. Utóbbi eredményét egy külön publikációban tervezem ismertetni.

A 2019. évi terveim között szerepel még két előadás két 2018-as ásatásról: az egyik a maroslelei szarmata temető elemzésének bemutatása, a másik a Szentés 627. lh (Szentés-Magyartés) bronzkori település értékelő feldolgozása a MuKuCsoM 2019-ben rendezendő konferenciájára. (Utóbbi két tervezett prezentáció elkészítése azonban erősen függ a leletanyag restaurálásának idejétől!) A Szentés 627. lh (Szentés-Magyartés) bronzkori település elemzésére már háromfős kutatócsoport formálását kezdtük meg.

Dr. Tóth István PhD.

történész, főmuzeológus, osztályvezető – Helytörténeti és Irodalomtörténeti Osztály

Szakmai beszámoló (2018)

Kutatások, tudományos tevékenység a gyűjteményt, Szegedet, Csongrád megyét illetően 2018-ban

Levéltárban a k.u.k. 46. gyalogezred emlékoszlopa történetének hiányzó részeit kutattam ki. Ezzel vált teljessé a valójában fel sem avatott és hányatott sorsot megélt emlékoszlop története. Rövidesen közölni kívánom. Ugyancsak megkezdtem a Fejezetek Pusztamérges történetéből c. tanulmánykötetbe vállalt tanulmányom kutatását. Kutatásokat folytattam a Várban megvalósuló (TOP pályázat) kiállítás újkori részének forgatókönyve elkészítéséhez.

A Fekete Ház felújítása után elkészülő kiállítás forgatókönyvét elkészítettem és folyamatosan egyeztettem a Fontos Stúdió munkatársaival a látványterv elkészítése során. Összeállítottam a Fekete Házban 2019-ben megvalósuló évfordulós kiállítás történeti anyagát forgatókönyvét és a látványtervhez a tárgyak fényképeit és adatait.

A Széchényi tér történetét bemutató 12 db tablóból álló kiállítás anyagát és képeit valamint paneleit elkészítettem. Digitális változatban a Városkép Kft-nek leadtam nyomtatásra. Ez a kiállítás volt látható a Széchényi téren a nyár végén.

Részt vettem a Meritum Egyesület által tervezett „Elfeledett hőseink ...” c. megyei vándorkiállítása elkészítésében és a 35 alkalommal tartottam előadást, tárlatvezetést iskolásoknak ebben a témában.(Makó, Hódmezővásárhely, Szentés, Kistelek, Mórahalom, Szeged)

Részt vettem az Ásotthalmon megvalósuló Tömörkény és Rózsa Sándor kiállítások forgatókönyvének elkészítésében a történeti részben. Előadást tartottam a Móra Ferenc Múzeumban megtartott konferencián az első világháborúban kialakult új fegyvernemekről. A Numizmatikusok Nyári egyetemén szintén a 46-os gyalogezredről tartottam előadást.

Folyamatosan konzultáltam és részt vettem Szeged város Interreg pályázati programja kapcsán a zsidó kulturális örökség feltárását illetően. Rendszereztem az intézményünk birtokában lévő Auer hagyaték anyagát a készülő monográfia érdekében. Összeállítottam Tipity János rajzaiból a Szegedi vasművesség II. kötetét a közlés alá rendezés érdekében. Ugyancsak a Tipity rajzokból a Szeged épületei és épületdíszei I.-II. kötetek anyagát ugyancsak közlési céllal. Irányítottam és összefogtam a Szentendrei Szabadtéri Múzeum által indított országos I. világháborús adatbázishoz szükséges múzeumi dokumentumok és tárgyak kiválogatást digitalizálás érdekében. A digitalizálást elvégezték múlt év decemberi hónapban.

Publikációk:

- Tóth István: Szeberényi Lajos Zsigmond főesperes és a szlovák nyelv használata
In.: A Makói József Attila Múzeum Évkönyve II. 2018. 128-145.o.
- Tóth István: Szlovákok a megmaradás és a beolvadás válaszfútján. Az alföldi szlovákság története a két világháború között.
Bálint Sándor Szellemi Örökségért Alapítvány, 2018. 330.o.
ISBN 978-615-80781-2-2
- Tóth István: A magyar kir. 2.sz. (gyulai) honvéd gyalogezred hadifogoly katonái visszaemlékezései. Meritum Egyesület Szeged, Meritum Könyvek 1. 2018. 420.o.
ISBN 978-615-00-2004-4
- Tóth István: Front és hátország a szegedi K. u. K. 46.-osok kapcsán.
Hivatalos propaganda és a privát szféra
In.: A Nagy Háború hatása a mindennapok kultúrájának változására (szerk.: Glässer Norbert-Mód László), Szeged, 2018. 249-257.o.
- Tóth István: A Móra Ferenc Múzeum I. világháborús anyagainak története In. Egy makói históriás - Tanulmányok a 70 éves Halmágyi Pál születésnapjára. Makó, 2018.

Kutatási, szakmai terv (2019)

2019-ben a tudományos munka területén a múlt évben megkezdett közlésekre szánt anyagok véglegesítését tervezem. Megkeresem a publikálásuk lehetőségeit. Szándékom, hogy a Móra Ferenc Múzeum Iparművészeti Gyűjteménye műtárgyainak katalógusa elkészüljön és belátható időn belül kötet formájában megjelenjen, úgy a kutatók, mint az érdeklődő nagyközönség számára hozzáférhetővé váljon analóg és digitális változatban is.

Az időm jelentős részét veszi majd igénybe a májusban megnyíló árvízi és szabad királyi városi évfordulós kiállítás elkészítése.

Részt veszek a Meritum Egyesület Történelem másképp c. programja kivitelezésében, ahol intézményünk I. világháborús anyagaival ismertetném meg a gyűjteményi raktárban az iskolásokat.

A múzeumfelújítás előtti költözés viszont nem teszi lehetővé, hogy felsoroltaknál nagyobb volumenű kutatásokat folytassak.

Szakmai beszámoló (2018)

Múlt évi tudományos munkálkodásomat jelentős részben két monográfia elkészítésére fordítottam.

2018 májusában jelent meg Piroska István élete és munkássága című kötetem, amely mintegy 130 oldalon, kb. 250 ezer leütés terjedelemben mintegy 150 fotó segítségével mutatja be Piroska István teljességgel elfeledett csongrádi festőművész életét biografikus igénnyel és festészetét, mintegy katalógust adva a korábban eltűntnek, szétszóródottnak gondolt festői hagyaték általam fölkeresett közel 100 festményével. A levéltári és szakirodalmi kutatásokra alapuló szöveg számos eddig közöletlen, föltáratlan forrást mutat be, s több adalékot is szolgáltat Mednyánszky László, Tornyai János és Koszta József életművéhez. (A könyvet a Csongrádi Információs Központ – Tari László Múzeum és Csemegi Károly Könyvtár adta ki.)

2019 januárjában jelent meg Tóth Béla szobrászművész című kötetem, amelyet Feledy Balázs művészeti íróval közösen jegyzek. A 200 oldalas kötet szerkesztését is magam végeztem. A mintegy 180 ezer leütéses kézirat kb. 60%-át írtam, különös tekintettel az érmészeti részekre. A könyv a teljességre mutatja be a Csongrádon élő művész munkásságát gazdag fotóanyaggal együtt. (A kötetet Csongrád Városa Önkormányzata jelentette meg.)

Nagylélegzetű tanulmányt készítettem Hajdu Bélával közösen a szegedi vonatkozású 1949 előtti érmeket és jelvényeket földolgozva, jelentős mértékben támaszkodva a múzeumi gyűjteményre. A mintegy 80 oldalas katalógus 2019 folyamán a múzeumi évkönyvben fog megjelenni.

Rövid tanulmányt közöltem Fintor Krisztián fizikussal közösen az Orosházi Múzeum Fémek a földből kötetében. Szlovák nyelven jelent meg egy közleményem Ottó király egy vitás éremtípusáról. Cikkemben sokoldalúan érvelve bizonyítom, hogy a kérdéses faj a külföldi szakirodalom említéseivel ellentétben valójában magyar veret és Wittelsbach (I.) Ottó pénze. Rövid gyűjteményismertetésem jelent meg a pécsi Janus Pannonius Múzeum gondozásában megjelent Fejedelmi Kincsek c. katalógusban. Szintén rövid cikkem jelent meg a Magyar Krónika c. folyóiratban egy a budai várban rendezett éremkiállítás kapcsán, valamint Nagy Lászlóról, a szegedi éremgyűjtő csoport emblemikus tagjáról tartott serlegvacsorai megemlékezésem is napvilágot látott, továbbá Tóth Sándor szobrászművész legújabb kötetének ismertetését is megírtam.

Mindezekon túl lebontottam a Telcs Edéről szóló kiállítást, valamint anyagot szolgáltatottam a Lajkó Orsolya által rendezett szarmata kiállításához.

Tartottam továbbá két előadást: I. Ulászló pénzverését a Hóman Bálint numizmatikai Nyári Egyetemen mutattam be, számos újabb kutatási irányt és lehetőséget, újabb eredményeimet is ismertetve, illetve a MUKUCSOM ülészen Nagy Árpád ötvös- és grafikusművész érmészeti munkássága címmel tartottam előadást.

A Szegedi Értéktár Bizottság elnökeként koordináltam és vezettem a szervezet munkáját, amely az utóbbi években előterjesztések hiányában nem volt túlságosan szerteágazó.

Szakmai munkám elismeréseként a 2022-ben 100. születésnapját ünneplő Az Érem c. féléves szakfolyóirat szerkesztőbizottsági tagjává választottak.

A tavaszi szemeszterben az SZTE BTK Régészeti Tanszékén óraadóként Bevezetés a középkori magyar pénztörténetbe címmel tartottam előadást heti 2x45 perces időkeretben.

Anyagi lehetőségeinkhez mérten igyekeztem gyarapítani az Éremtár kollekcióját. Stanzel Antal autodidakta szegedi éremművész szinte összes érmének jutányos áron történő megvásárlása volt az egyik legfontosabb beszerzés, amely mellett néhány korabeli hamis pénzt sikerült megszerezniem. Ezen túl ajándékként kaptunk két, gyűjteményünk irányához erősen kötődő, megyei vonatkozású ármet és ugyancsak ajándékként jutott birtokunkba Stanzel Antal Szegfű János szegedi festőművészről készített gipsz portréja is.

Publikációk 2018-ban:

Ujszászi Róbert: Fejedelmi kincsek. Pécs: Janus Pannonius Múzeum, 2018.

Ujszászi Róbert: Királyok pénzei. Középkori pénzeink a budai várban. In: Magyar Krónika, 6/9., 36-37.p., 2018.

Ujszászi Róbert, Fintor Krisztián: Hamis XVI. századi tallér az egykori Fecskés falu területéről. In: Bíró Gyöngyvér - Katona-Kiss Attila, Rózsa Zoltán (szerk.): Mozaikok Orosháza és vidéke múltjából 19. Fémek a földből. Orosháza: Orosháza város Önkormányzat Nagy Gyula Területi Múzeuma, 2018.

Kutatási, szakmai terv (2019)

2019. során a múzeum följújtása miatt részlegesen otthoni munkavégzéssel és aktív kutatással kívánom az alábbi témákat megvizsgálni (hangsúlyozva, hogy kutatási módszeremből adódóan ezek között több olyan téma is található, amelynek teljes föltárása hosszú időt vesz igénybe, s ebből kifolyólag publikálásuk éveken át is elhúzódhat).

- régi szegedi éremművészek
- 1949 előtti szegedi vonatkozású sportérmek
- 50 éves az MÉE szegedi szervezete (Nagy Ádám munkáját segítve)
- a Magyar Éremgyűjtők egyesületének érmei (a gyűjteményünkben található Szolláth kollekció egykori tulajdonosának szakírói nyomdokain járva)
- Csongrád képzőművészete általában (korábban megjelent köteteim nyomdokain haladva)
- csongrádi képeslapok (Lovas Erikával közösen, bilingvis kiadás)
- előkészületek a Csongrád monográfia I. kötetéhez
- Nagy Árpád csongrádi ötvös, érmész és grafikusművész (elsősorban csongrádi és hódmezővásárhelyi kötődések, 2019-re részpublikáció várható)
- Gyovai Bodák Eszter naiv fafaragó életműve
- Csongrád Anno (Fodor Péterrel és Lovas Erikával közösen)
- héber föliratos magyar pénz II. András korából (a kézirat nagyrészt elkészült, újabb kutatási lehetőségek és szempontok merültek föl, remélhetőleg még 2018-ban megjelenik)
- mitológiai vonatkozások magyar pénzekben (véhetően 2018 vége, IX. A Numizmatika és a Társtudományok Konferencia kötete) – terjedelmesebb tanulmány
- a középkori magyar lemezpénzek
- szeretnék további kutatásokat végezni a külső aspiránsként beadandó doktori dolgozatomhoz (a XII. század második felének érmelése)
- néhány közöletlen verdejegyű középkori pénz rövid publikálása

- Szent László alakja a XII-XIII. századi magyar érmészetben
 - ismeretlen Árpád-kori éremtípus bemutatása
-

Varga András

főmuzeológus, osztályvezető – Természettudományi Osztály

Szakmai beszámoló és terv (2018-2019)

A beszámoló Varga András és a Természettudományi Osztály munkáját tartalmazza.

A Természettudományi Osztály létszáma miatt sem (1 fő muzeológus, 1 fő adattáros, 1 fő gyűjteménykezelő és 1 fő grafikus) tud olyan intenzív tudományos kutató munkát folytatni jelenleg, mint a múzeum más osztályainak többsége. E tényező mellett vagy egy másik is, amely még fokozottabban érvényesül. Az osztály tárgyanyagának nyilvántartásában évtizedes elmaradások vannak. Ennek pótlása nélkül sem a kutató szolgálatot nem tudjuk maradéktalanul ellátni, sem a saját kutatásaink nem lennének megalapozottak, amennyiben saját anyagra épülnek. Mindezek figyelembevételével jelenleg a legfontosabb cél ezen hiányosságok megszüntetése. Így megteremtjük az alapot a későbbi tudományos munkához. Időben további hátráltató körülmény 2018-ban és 2019-ben is az osztály végleges kiköltözése a raktárbázisra, melyet figyelembe kell venni. Nemcsak munkaszobákat kell kialakítani, hanem a meglévő raktárrendet újraalkotni a kikerülő anyag miatt. Fontos tényező, hogy 2019-ben elbontásra kerül az állandó természettudományi kiállítás, helyet adva a felújítást követő új tárlatnak. Az innen kikerülő anyagnak is helyet kell találni, mindent nem tudunk az így is rendkívül zsúfolt látványtárba elhelyezni.

2018-ban számomra a legfontosabb szakmai munkát az új állandó természettudományi kiállítás koncepciójának kidolgozása, összehangolása a látványtervezővel, a költségek szinten tartása jelentette. Ez mellett a „dinó” kiállításban is szerepet kaptam, szövegblokkok „honosításában”, illetve a „Kortársak” című rész kialakítását, anyagválogatását végeztem el több társintézmény gyűjteményéből. Az Múzeumok Őszi Éjszakájára megrendeztem egy kamarakiállítást az iharkúti lelőhely anyagából.

Amennyiben ebben a tempóban tudjuk kulturális közmunkásaink jóvoltából (2 fő) a gyűjtemény számítógépes és képi rögzítését folytatni, úgy 2019 második félévében már tudományos jellegű feladatokat is el tudunk látni. Almási Éva kolléganőm a folyadékos preparátumaink második részét vizsgálja át, amelyek sok esetben újratervezést jelentenek. Én két irányba szeretném folytatni korábban megkezdett kutatásaimat. Egyfelől terepmunkával folytatni az ásványok, őslények begyűjtését, másrészt a 2017-ben elkezdett és 2018-ban megszakított Feichtinger-kutatást szeretném folytatni. Feichtinger Sándor orvos botanikust méltán nevezhetjük múzeumunk természettudományi gyűjteményének megalapozójának, hiszen az ő több ezer darabos adománya jelentette az első jelentős, tudományosan feldolgozott anyagot történetünkben. Ezzel párhuzamosan a jelentősebb szegedi növénygyűjtők munkásságát is kutatom.

Almási Éva is és én is a múzeumunk adta publikációs felületeken szeretnék beszámolni kutatásainkról.

Varga Sándor

régész

Szakmai beszámoló (2018)

A 2018-as évben folytattam mind a Phd keretén belül végzett kutatómunkámat, mind pedig a Magyarország honfoglalás és kora Árpád-kori sírleletei (OTKA 120575, társkutató, 2016. október 1. – 2020. szeptember 30.) pályázat kapcsán végzett kutatásaimat.

A 2016-ban megkezdett doktori tanulmányaim képzési szakaszát (első két év), a 2018 júniusában letett sikeres komplex vizsgát követően befejeztem, aminek eredményeként Phd képzésemet teljes egészében a kutatómunkával tudom folytatni az elkövetkező két évben. Doktori disszertációm témájához (*A Maros alsó szakaszának honfoglalás és kora Árpád-kori sírleletei. Régészeti adatok a Marosszög 10–11. századi történetéhez*) kapcsolódva a 2018-as esztendőben a múzeumok (Móra Ferenc Múzeum, Magyar Nemzeti Múzeum) adattári anyagának áttekintése, kigyűjtése mellett számos, a mai Csongrád megye területét érintő, terepen végzett kutatást végeztem. Munkám során az újabb információk alapján a közelmúltban ismertté vált lelőhelyek (Szőreg, Deszk) kutatása mellett célul tűztem ki a régi ásatási területek (több deszki, kiszombori lelőhely) helyszíni szemlével történő azonosítását, állapotuk felmérését, illetve fémdetektoros vizsgálatát. E munka eredményeként a 2018-as év folyamán is jelentős mennyiségű honfoglaló és kora Árpád-kori leletanyagot sikerült begyűjteni három lelőhely területéről. A tárgyak közül kiemelkedik egy aranyból készített, feliratos gyűrű nagyobb töredéke, de több ezüst alapú ötvözetből készült, háttérben aranyozott veretet is találtunk. A lelőhelyek egy részén a következő években további kutatómunkát, köztük feltárást is tervezünk. Miután 2018 első félévének végén, a Benedek Andrással közösen végzett földéaki temető kutatási program keretén belüli feltárási program folytatására, az NKA-hoz benyújtott pályázatunk sikeres elbírálásban részesült, annak folytatása is biztosított.

A Maros völgyének alsó szakaszáról ismert 10–11. századi temetkezések kutatástörténetét, illetve a térségre vonatkozó korábban végzett településtörténeti vizsgálatok kritikai áttekintését két előadás (Magyarország honfoglalás kori és kora Árpád-kori sírleletei, Szeged 2018. november 21. és MUKUCSOM, Szeged 2018. december 3.) keretén belül ismerttettem. Az előadásokban elhangzottak írott változata kézirati szinten elkészült (cím: *Honfoglalás és kora Árpád-kori temetők kutatása a Maros folyó alsó szakaszán*), megjelenését a 2019-es évben tervezem.

Magyarország honfoglalás és kora Árpád-kori sírleletei című OTKA pályázat keretén belül a 2018-as év folyamán elsősorban Csongrád megye területén kívüli munkákat végeztem. A mai Bács-Kiskun megye területéhez tartozó 10–11. századi lelőhelyek térképi helyzetének pontosítása mellett Lukács Nikolettával közösen feldolgoztuk a Kecskemét, Városföld Farkas tanya lelőhely 1961-ben és 2016-ban előkerült temetkezéseit.

2018-ban elkészített, de még nem megjelent munkák:

Varga Sándor: Honfoglalás és kora Árpád-kori temetők kutatása a Maros folyó alsó szakaszán. Kézirat.

Varga Sándor: 10. századi temetkezések Kecskemét-Városföld, Farkas-tanya lelőhelyen. (Társszerző: Lukács Nikoletta) Kézirat.

Rövid ásatási jelentések:

Varga Sándor: Kübekháza-Budzsák dűlő II. MFMÉ Új folyam 5. (2018), 311–312.

Varga Sándor: Kübekháza-Rábé. MFMÉ Új folyam 5. (2018), 312–313.

Varga Sándor: Kübekháza-Szelistye V. MFMÉ Új folyam 5. (2018), 313–314.

Varga Sándor: Magyartés 4. bánya. MFMÉ Új folyam 5. (2018), 314–315.

Varga Sándor: Szőreg, Iskola utca 5/C. MFMÉ Új folyam 5. (2018), 324–325.

Kutatási, szakmai terv (2019)

Terveim szerint 2019-ben a doktori disszertációhoz kapcsolódó kutatómunkára helyezem a fő hangsúlyt. Az év első felében szeretném a Móra Ferenc Múzeumban őrzött, beletárolatlan Móra és Csallány hagyaték, valamint a régi fotókartonok teljes áttekintését elvégezni, a számomra szükséges információkat kigyűjteni. Az adattárban végzett kutatómunkával párhuzamosan célként tűztem ki, hogy a tárgyévben teljes egészében elkészítsem disszertációm alapját jelentő, a lelőhelyek és az azokon feltárt sírok, leletek részletes bemutatását tartalmazó kataszterének írását. Az elkészített munka egyben alapja lesz a Csongrád-megye lelőhelyeit feldolgozó és bemutató korpusz kötetnek.

Az év első felében, Benedek András kollégával közösen, szeretném folytatni a földéaki temető feltárását. Ezen kívül részben új pályázatok (NKA), illetve más források segítségével további lelőhelyeken tervezek hitelesítő feltárást végezni. Az ásatások mellett folytatni kívánom a régi ásatási helyszínek megtekintését, fémdetektoros vizsgálatát.

Vukov Anikó Veronika

néprajzkutató, muzeológus

Szakmai beszámoló (2018)

Fő kutatási témám 2018-ban a népi gyógyászat, melyből doktori dolgozatomat készítem; ennek történeti és jelenkori vonatkozásait egyaránt vizsgálom. Félig strukturált interjúkat készítettem gyógynövényhasználatot és a hozzá kapcsolódó értelmezéseket vizsgálva.

A témában 3 publikációt készítettem és 3 konferenciaelőadással szerepeltem.

Kisiparosok néprajzi vizsgálatát folytatva bőrdíszműves kisiparossal befejeztem az életútinterjú elkészítését (7, 5 órás anyag 50 oldalon), melyet a MFM Néprajzi Adattárban helyeztem el. A doktori fokozat megszerzéséhez követelmény a felsőfokú nyelvvizsga megszerzése: hetente 2 alkalommal járok nyelvórára. Kutatónapjaimat doktori disszertációm elkészítésére és nyelvtanulásra fordítottam.

Az SZTE BTK Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszékén a 2017/18-as tavaszi szemeszterben az Előadói és filológiai alapismeretek c. kurzus oktatójaként működtem közre.

Ugyanitt a 2018/19-es őszi szemeszterben a CHOREOMUNDUS program hallgatóinak tartottam vendégelőadóként. *Cases of privacy in ethnographical/anthropological fieldworks* címmel órát egy alkalommal. Továbbá az SZTE BTK Régészeti Tanszék hallgatóinak vezettem tárlatot a Néprajzi Látványtárban, az SZTE BTK Filozófiai Tanszék kurátori képzésében résztvevő hallgatóinak egy alkalommal tartottam „kihelyezett” órát a Néprajzi Gyűjtemény Látványtárában, melyen a műtárgyak kontextusba helyezéséről beszéltem és gyakorlati feladattal készültem a hallgatók számára.

A Néprajzi Gyűjtemény számára 275 db szegedi vonatkozású és/vagy Szegeden használt tárgyat gyűjtöttem: 1 db kisipari munkát; bőr kézitáskát, vallási néprajz témában 3 db tárgyat, 270 db kártyanaptárt 1965-2017 közöttől, 1 db „Szeged” feliratú, festett szuvenír vázát. A Néprajzi Adattárát 5 dokumentummal gyarapítottam, a Történeti Gyűjtemény számára 22 tárgyat ajándékoztam.

A Kistéleki Önkormányzat felkérte a Móra Ferenc Múzeumot temetőpark létesítéséhez szükséges régészeti és néprajzi szakmai anyag elkészítésére. A református temetőkről és a park növényzetéről készítettem szakmai anyagot és telepítési tervet 34 oldalon.

A Néprajzi Gyűjtemény MONARI rendszerében 1514 MONARI adatlapot (964 db fotó és 550 db adattári anyag) töltöttem ki. Részt vettem a MuseumMap aggregációs portál tájékoztató napján valamint az ICOM 'A múzeum mint párbeszéd' műhelynapján a Nemzeti Múzeumban. A néprajzos muzeológusok éves továbbképzésén csoportos beszélgetést vezettem majd beszámolót készítettem *Urbanizált terepek – város és falu* címmel.

Az „Évmilliók Urai” c. kiállítás angol nyelvű anyagát (11 oldal) fordítottam magyarra.

Publikációk:

Vukov Anikó Veronika: Gondolatok napjaink népi gyógyászatának kutatásához
VERITATIS IMAGO: TUDOMÁNYOS, MUZEOLÓGIAI, KULTURÁLIS FOLYÓIRAT:
http://veritatisimago.hu/Vi_IV_VukovA.pdf , 10 p. (2018)

Vukov Anikó Veronika: Népi gyógyászati adatok az MFM Néprajzi Adattárában. II.
In: MFMÉ Új folyam 4. 137-152.

Vukov Anikó Veronika: Találkozások és antropológiák
KULTÚRA ÉS KÖZÖSSÉG pp. 105-106. (2018)

Vukov Anikó Veronika: Alternatív világképek, konteók, tudások
KULTÚRA ÉS KÖZÖSSÉG pp. 95-96. (2018)

Vukov Anikó Veronika: A „hagyományörzés vallásossága” – az egyéni vallásosság példái
TABULA (2014-) 18 : 1-2 pp. 11-26. (2018)

Vukov Anikó Veronika: Higiénia, tisztálkodás, fertőtlenítés az első világháborúban személyes történetek, stratégiák alapján
In: Török, Róbert; Závodi, Szilvia (szerk.): Háborús Hétköznapi II.
Budapest.: Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, (2018) 169-186.

Vukov Anikó Veronika: „*Ez oly nagy víz volt, hogy ilyet nem ért a föld népe*” – *A szegedi Nagyrárvízről egy paraszti naplóban*. Múzeumi Kutatások Csongrád Megyében 2018. : Program- és absztraktkötet. Szeged, Magyarország : Móra Ferenc Múzeum, (2018) p. 29.

Konferenciaelőadások:

Vukov Anikó Veronika: Női olvasatok a közelmúlt és napjaink népi gyógyászatában. Emlékek, szövegek, történetek konferencia MTA Néprajzi Kut. Int. 2018. okt. 26.

Vukov Anikó Veronika: Gyógynövények az első világháborúban. Háborús Hétköznapiok IV. Hadtörténelmi Múzeum, Bp. 2018. dec. 6.

Vukov Anikó Veronika: Grynaeus Tamás írásai és más, gyógynövényekkel kapcsolatos dokumentumok a Móra Ferenc Múzeum Néprajzi Adattárában SZTE BTK Népr. és Kult. Antr. Tanszék 2018. nov. 14.

Vukov Anikó Veronika: "Ez oly nagy víz volt, hogy ilyet nem ért a föld népe" – *A szegedi Nagyrárvízről egy paraszti naplóban*. MuKuCSoM 2018. dec.5.

Vukov Anikó Veronika: „Tavaszi népszokásaink nyomában”. Pásztortűz Kulturális Egyesület meghívására, Kiskunhalas

Vukov Anikó Veronika: "Holnap délre elmúljon - A hagyományos népi gyógyász Hódmezővásárhelyen" előadás a Múzeumok Éjszakáján, Tornyai János Múzeum, Hódmezővásárhely.

Kutatási, szakmai terv (2019)

A 2018 október 26-án előadott Női olvasatok napjaink népi gyógyászatában c. előadásából publikációt készítek a konferencia kötetébe. Az év további részében a hangsúlyt doktori disszertációm (A homoktövis használata a közelmúlt és napjaink népi gyógyászatában) készítésére helyezem: reményeim szerint a kutatástörténelmi valamint a módszertant, kutatási problémát tárgyaló fejezet teljes elkészítését tervezem. Célkitűzésem továbbá a felsőfokú, C típusú nyelvvizsga teljesítése angol nyelvből, mely a PhD fokozat megszerzésének követelménye. Szakmai, muzeológiai rálátást igényel a műtárgy adatlapok rögzítése az MFM MONARI adatbázisában; ebből 1500 adatlapot szeretnék feltölteni 2019-ben. Szegedi kisiparosok néprajzi szempontú vizsgálatát munkafolyamat videós rögzítésével szeretném folytatni.

Szeged, 2019. február 27.

/Dr. Medgyesi Konstantin/
tudományos és közönségkapcsolati igazgatóhelyettes
Móra Ferenc Múzeum